

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

PARTICIPATION IN COOPERATIVE ACTIVITIES OF DOI-SAKET
AGRICULTURAL COOPERATIVE LIMITED MEMBERS,
CHIANGMAI, THAILAND

นางสาวปราพรรณ สงวนแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

พ.ศ. 2542

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา

เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
จังหวัดเชียงใหม่

PARTICIPATION IN COOPERATIVE ACTIVITIES OF DOI-SAKET AGRICULTURAL
COOPERATIVE LIMITED MEMBERS, CHIANGMAI, THAILAND

นามผู้วิจัย นางสาวพรพรรณ สงวนแก้ว

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ)

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ)

วันที่ ๑๘ เดือน ๑๓ พ.ศ. ๕๖

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์กิตติพงษ์ ไตริกรุล)

วันที่ ๑๘ เดือน ๑-๑- พ.ศ. ๕๖

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์)

วันที่ ๑๘ เดือน ๑๓ พ.ศ. ๕๖

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมา สิทธิชัย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๑๙ เดือน ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด

จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นางสาวพรพรรณ สงวนแก้ว

มกราคม 2542

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ
ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง 1) สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรกับปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ รวม 163 ราย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺)

ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (79.14%) เป็นเพศชาย สมรสแล้ว (90.80%) และจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (60.12%) มีอายุเฉลี่ย 47 ปี และจำนวนคนในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน รายได้เฉลี่ย 59,478.53 บาทต่อปี สมาชิกสหกรณ์ผู้ให้ข้อมูลมีที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ เฉลี่ยคนละ 4.53 ไร่ ผ่านการอบรมและรับข่าวสารจากสหกรณ์ โดยเฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี ติดต่อกับสหกรณ์เฉลี่ยประมาณ 8 ครั้งต่อปี สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกมาแล้วโดยเฉลี่ย 10 ปีขึ้นไป และทำธุรกิจกับสหกรณ์มากกว่า 1 ธุรกิจ สมาชิกสหกรณ์ติดต่อกับสหกรณ์โดยครบวงจรคือ สามารถรับบริการจากสหกรณ์ในธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน ธุรกิจซื้อและธุรกิจขาย

ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีส่วนร่วมในระดับ “ปฏิบัติมาก” ทุกกิจกรรม ทั้งนี้สมาชิกมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมเรียงลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การพัฒนาตามระบอบประชาธิปไตย 2) สวัสดิการแก่สมาชิก 3) ธุรกิจรวมขาย 4) ธุรกิจรวมซื้อ 5) การพัฒนาชุมชน 6) การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ และ 7) ธุรกิจการเงิน

ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกที่สนใจศึกษา มีเพียงเพศปัจจัยเดียวเท่านั้น สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด คือเพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์มากกว่าเพศหญิง ส่วนปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ การเป็นสมาชิกสหกรณ์ การเข้ารับการอบรมและข่าวสาร จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

PARTICIPATION IN COOPERATIVE ACTIVITIES OF DOI-SAKET AGRICULTURAL COOPERATIVE LIMITED MEMBERS, CHIANGMAI, THAILAND

By

PHRAOPHAN SANGUANKAEW

JANUARY 1999

Chairman: Dr. Weerasak Prokati
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension,
Faculty of Agricultural Business

The objectives of this study were to investigate: 1) personal and socio-economic status of Doi-Saket Agricultural Cooperative's members; 2) their level of participation in cooperative activities; and 3) the relationship between the members' participation in cooperative activities and personal, economic and social factors.

The data were collected from 163 members of Doi-Saket Agricultural Cooperative by means of interview schedules and analyzed by Statistical Package for Social Sciences (SPSS/PC⁺).

The findings indicated that the majority of the respondents were male, (79.14%) married (90.80%), and finished compulsory primary education (60.12%). They had an average age of 47 years, four household members, an average annual income of 59,478.53 Baht, and an average land area of 4.53 rais. Their average training attendance was 3 times per year and average business contact with the

cooperative was 8 times per year. They have been members for at least 10 years and have dealt with the cooperative in more than one business. They have committed to complete cycle business with the cooperative, including financial and collective purchasing and selling transactions.

The findings indicated that the members' levels of participation in cooperative activities of Doi-Saket Agricultural Cooperative were high in all activities, rated from high to low as follows: 1) democratic development procedures; 2) the members' fringe benefits; 3) collective selling; 4) collective purchasing; 5) community development; 6) modern agricultural extension; and 7) financial business.

It was found that only gender was significantly related to the members' participation in activities; more men participated in the cooperative activities than women. Age, educational level family size, income, land rights, membership duration, information access and training and the business activities committed were non-significantly related to the members' level of participation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ และอาจารย์กิตติพงษ์ ไตรธิรกุล กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ดูแล และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ปัญญาวดี ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในระหว่างการสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสหกรณ์อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของนายวิรัช-นางบัวผัด สงวนแก้ว บิดา-มารดา นางสาววรรณ สงวนแก้ว นางสาวศุภวรรณ สงวนแก้ว พี่สาว และครู อาจารย์ทุกท่าน ที่เคยอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ และผู้ที่เป็นแรงใจสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คือ ญาติพี่น้อง เพื่อนบัณฑิตศึกษา สาขาส่งเสริมการเกษตร สมทบรุ่นที่ 6 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจจนเกิดความสำเร็จในครั้งนี้

พราวพรรณ สงวนแก้ว

มกราคม 2542

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาของการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
หลักการและวิธีการสหกรณ์	8
หลักการสหกรณ์	8
วิธีการสหกรณ์	10
การมีส่วนร่วม	11
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	11
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	12
การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร	14
บทบาทของสหกรณ์การเกษตร	17
บทบาทในการส่งเสริมสหกรณ์	19
การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อด จำกัด	19

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	
ต่อการยอมรับนวัตกรรม	20
ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล	20
ปัจจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม	22
ภาคสรุป	24
สมมติฐานการวิจัย	26
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	27
สถานที่วิจัย	27
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การทดสอบเครื่องมือ	31
วิธีการรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	33
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	34
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	35
สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของสมาชิกสหกรณ์	
การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด	35
ลักษณะส่วนบุคคล	35
แหล่งรายได้	40
การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์	
การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด	49
ความสัมพันธ์ของปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ	
และสังคม ของสมาชิกกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของ	
สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด	64

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการศึกษา	81
อภิปรายผลการวิจัย	86
ข้อเสนอแนะ	88
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	88
ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	97
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	98
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

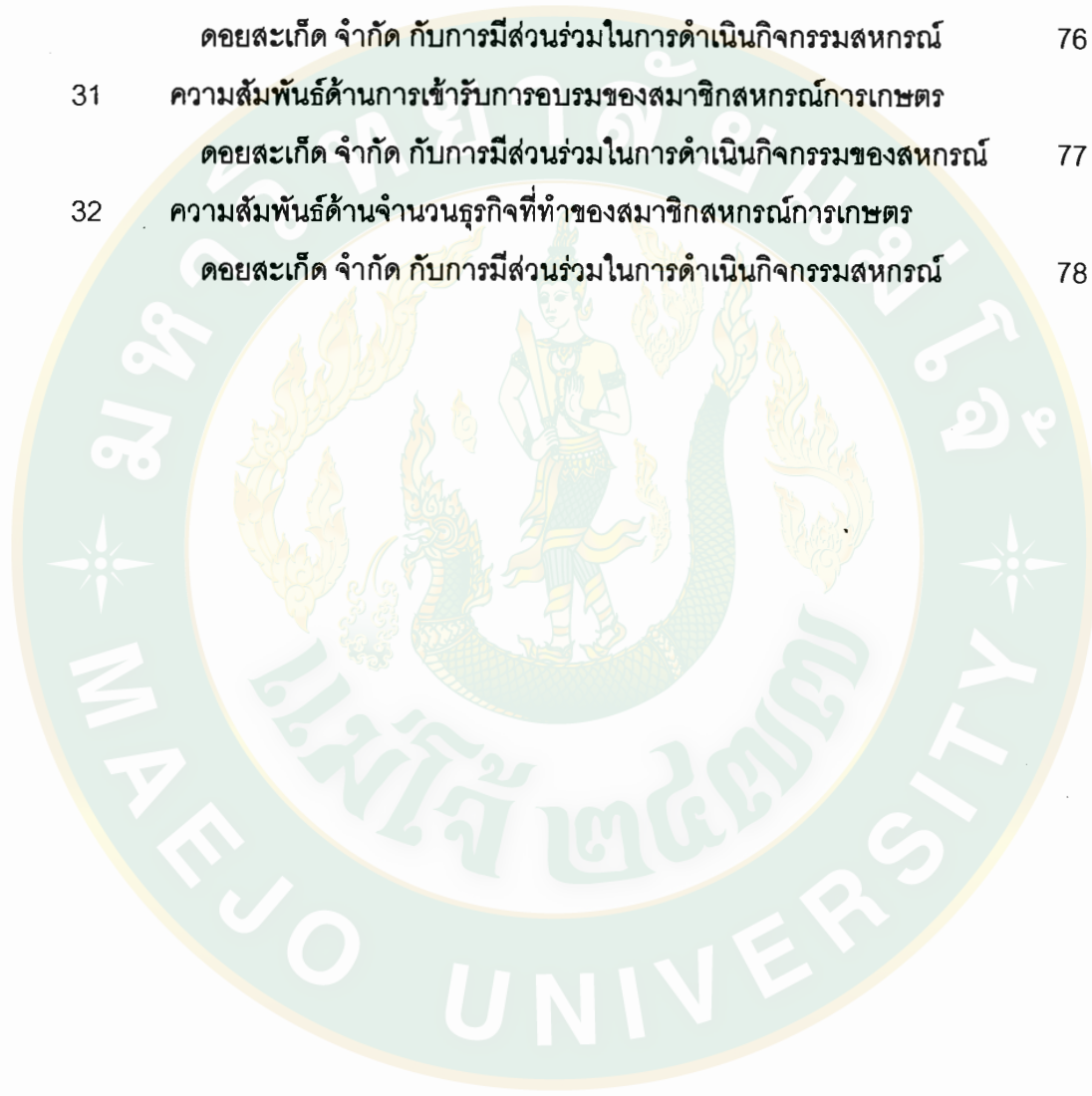
ตารางที่		หน้า
1	สัดส่วนประชากรในแต่ละกลุ่ม	29
2	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ	36
3	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงอายุ	37
4	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพสมรส	37
5	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา	38
6	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามคนในครอบครัว	39
7	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก	40
8	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการประกอบอาชีพเสริม	41
9	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามรายได้จากอาชีพหลักและ อาชีพเสริม	42
10	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนที่ดินที่ถือครองที่เป็น กรรมสิทธิ์	43
11	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิก	44
12	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม	45
13	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งที่ได้รับข่าวสาร	46
14	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทธุรกิจที่รับบริการจาก สหกรณ์	47
15	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนครั้งที่ติดต่อทำธุรกิจกับ สหกรณ์	48
16	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจการเงิน	51
17	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจรวมซื้อ	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจรวมชาย	55
19	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	57
20	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกรับบริการสวัสดิการแก่สมาชิก	59
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ด้านการพัฒนาสังคม	61
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกใน การดำเนินกิจกรรม ด้านการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	63
23	ความสัมพันธ์ด้านเพศของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์	66
24	ความสัมพันธ์ระหว่างด้านอายุของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์	68
25	ความสัมพันธ์ด้านสถานภาพสมรสของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	69
26	ความสัมพันธ์ด้านระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	71
27	ความสัมพันธ์ด้านจำนวนคนในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	72
28	ความสัมพันธ์ด้านรายได้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	74
29	ความสัมพันธ์ด้านที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม สหกรณ์	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	ความสัมพันธ์ด้านระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	76
31	ความสัมพันธ์ด้านการเข้ารับการอบรมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์	77
32	ความสัมพันธ์ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	78

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

25

บทที่ 1
บทนำ
(INTRODUCTION)

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาที่ได้เริ่มทำกันมานานแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529: 71-72) การพัฒนาประเทศในระยะเริ่มแรกมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม และสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลักสำคัญ โดยคาดหวังว่าประชาชนในชาติจะมีชีวิตที่ดีตามไปด้วย แต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีผู้ศึกษาพบว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว ไม่ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงควรมุ่งพัฒนาตัวมนุษย์เป็นหลักสำคัญ (เนาวรัตน์ พลายน้อย, 2527: 91-92) และการพัฒนาประเทศที่ดีนั้นจะต้องเน้นไปที่การปรับปรุงคุณภาพของมนุษย์ โดยพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (จักรกฤษณ์ นรนิติ ผดุงการ, 2527: 24)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับ ณะ นำดูแล และส่งเสริมการสหกรณ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสังคมควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวม กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์มีบทบาทมากขึ้นโดยวิธีการพัฒนาแบบยั่งยืนของยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคข่าวสารข้อมูลไร้พรมแดน และพัฒนาระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของสมาชิกสหกรณ์ ครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น (ปรีทัศน์สหกรณ์, 2538: 22)

สหกรณ์การเกษตร เป็นองค์การที่ผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตรรวมกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น วิถีทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามแนวทางสหกรณ์ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมกิจกรรมของสมาชิกสหกรณ์

ปัญหาของการวิจัย (Research Problem)

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองนั้น จะต้องมีพื้นฐานมาจากความมีคุณภาพของประชากร ซึ่งมีจุดเริ่มมาจกบ้านหรือครอบครัว เป็นอันดับแรก ชุมชนหรือสังคมแวดล้อมเป็นอันดับรองลงมา เมื่อสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขประเทศชาติก็จะเจริญก้าวหน้า

นับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมา กรมส่งเสริม สหกรณ์ ได้มีนโยบายส่งเสริมให้สหกรณ์มีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก การพัฒนาชุมชนและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาสังคมชนบท ในปี พ.ศ.2537 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแผนทิศทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2537-2546) โดยยึดหลักนโยบายการพัฒนาสถาบันสหกรณ์เพื่อยกระดับรายได้ การเพิ่มคุณภาพชีวิต การพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นฐานพลังที่ดีสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และการจัดระเบียบสังคมในรูปแบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2537: 69-114)

บทบาทหลักของสหกรณ์การเกษตรเพื่อบริการสมาชิก ในด้านการดำเนินธุรกิจ บริการสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมธุรกิจด้านการเงิน ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ การให้สวัสดิการแก่สมาชิก การพัฒนาการปกครองตามระบบประชาธิปไตย

สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ดจำกัด ได้มีการดำเนินงานในกิจกรรมบริการสมาชิก โดยการให้การส่งเสริมด้านต่าง ๆ และบริการธุรกิจตอบสนองความต้องการของเกษตรกรสมาชิก ตั้งแต่ พ.ศ.2514 เป็นต้นมา ในปีบัญชี 2539 (1 กรกฎาคม 2539 - 30 มิถุนายน 2540) สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด มีสมาชิก 2,193 ราย ซึ่งเป็นครอบครัวเกษตรกร ร้อยละ 60 ของครอบครัวเกษตรกรทั้งหมดในอำเภอดอยสะเก็ด (สำนักงานเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด, 2540: 10) จำนวนกลุ่มสมาชิก 35 กลุ่ม ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 133,161,042.78 บาท โดยดำเนินธุรกิจบริการสมาชิกโดย ครอบคลุม ได้แก่ การส่งเสริมด้านต่าง ๆ คือ การให้การศึกษาอบรม และข่าวสารด้านบริการธุรกิจการเงิน การให้เงินกู้ 109,980,777.00 บาท รับฝากเงิน

55,759,966.00 บาท ธุรกิจรวมซื้อ 11,397,363.44 บาท ธุรกิจรวมขาย 2,923,630.00 บาท และโครงการส่งเสริมอาชีพโครงการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ ด้านสวัสดิการแก่สมาชิก ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาการปกครองตามระบบประชาธิปไตย (สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด, 2540: 20-40)

ดังนั้น จะเห็นว่าการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ในแต่ละปี มีผลให้สมาชิกสหกรณ์มีความเป็นอยู่ที่ดี แต่ในกลุ่มหรือสมาชิกบางคนยังมีแนวโน้มที่มีความเป็นอยู่ลำบาก ซึ่งอาจเกิดจากมีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ต่างกัน ลักษณะส่วนบุคคล พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก รวมทั้งการปฏิบัติงานของสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมต่างกันไป ปัจจัยเหล่านี้อาจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด เพื่อชี้แนะแนวทางแก้ไขปรับเปลี่ยนเสริมสร้างบาทบาทการดำเนินธุรกิจให้บริการสมาชิกได้อย่างเหมาะสมที่สุด และให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมมากที่สุดในการดำเนินธุรกิจต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จึงต้องการทราบว่าสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ในระดับใดบ้าง และมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การวิจัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร กับปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงานดังนี้

1. ทราบถึงลักษณะพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
2. ทราบถึงผลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
3. ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
4. ชี้แนวทางแก่ผู้บริหารของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ในการปรับปรุงงาน เสริมสร้างการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ในโอกาสต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย

(Scope of the Study)

งานวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลคือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,193 คน
2. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
3. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม กำหนดลักษณะที่ต้องศึกษาไว้ 10 ประการคือ
 - 3.1 เพศ
 - 3.2 อายุ
 - 3.3 สถานภาพสมรส
 - 3.4 ระดับการศึกษา
 - 3.5 จำนวนคนในครอบครัว

- 3.6 รายได้
- 3.7 ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์
- 3.8 การเป็นสมาชิกสหกรณ์
- 3.9 การให้การศึกษาอบรม และข่าวสาร
- 3.10 จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์
4. ศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะที่ต้องศึกษาไว้ 7 ประการคือ
 - 4.1 ธุรกิจการเงิน
 - 4.2 ธุรกิจรวมซื้อ
 - 4.3 ธุรกิจรวมขาย
 - 4.4 การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่
 - 4.5 สวัสดิการแก่สมาชิก
 - 4.6 การพัฒนาสังคม
 - 4.7 การพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
5. ข้อมูลที่ได้คือข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด ในการดำเนินงานปีบัญชี 2539/2540 (1 กรกฎาคม 2539 - 30 มิถุนายน 2540) เท่านั้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ นี้เพื่อให้เข้าใจถูกต้องตรงกันผู้วิจัยขอให้คำนิยามศัพท์ปฏิบัติการดังนี้

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยเกษตรกร มีหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตร การผลิตเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกอันหมายถึง การดำเนินงานของสหกรณ์ในทุกๆรูปแบบที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อการเกษตร การรับฝากเงิน การจัดหาสินค้า

เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตมาจำหน่ายแก่สมาชิก ตลอดจนรวบรวมผลิตผลการเกษตรออกจำหน่ายหรือแปรรูป สวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกยิ่งขึ้น

การดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาให้สมาชิกสหกรณ์ มีรายได้เพิ่มขึ้นช่วยเหลือตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม แนะนำ การประกอบการผลิตทางการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยกรรมวิธีหรือขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ของสหกรณ์ตามความรู้สึกลงและการรับรู้ของประชากรตัวอย่างที่มีต่อสหกรณ์ ในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ แก่สมาชิกว่าสามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงใด โดยระบบการให้คะแนนระบุเป็น "ปฏิบัติมากที่สุด" "ปฏิบัติมาก" "ปฏิบัติปานกลาง" "ปฏิบัติน้อย" และ "ปฏิบัติน้อยที่สุด" คำตอบในแบบสอบถามนี้ได้กำหนดการให้คะแนนดังนี้คือ ปฏิบัติมากที่สุด = 5 คะแนน ปฏิบัติมาก = 4 คะแนน ปฏิบัติปานกลาง = 3 คะแนน ปฏิบัติน้อย = 2 คะแนน และปฏิบัติน้อยที่สุด = 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์การตัดสินใจค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
3.68-5.20	มาก
2.34-3.67	ปานกลาง
1.00-2.33	น้อย

ธุรกิจการเงิน หมายถึง การให้เงินกู้แก่สมาชิก และการรับฝากเงิน

ธุรกิจซื้อ หมายถึง การจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย

ธุรกิจขาย หมายถึง การรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกจัดจำหน่าย

การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ หมายถึง การส่งเสริมการทำเกษตรแผน

ใหม่ให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน ตลอดจนการทำอาชีพเสริมและการแปรรูปผลิตผลการเกษตร

สวัสดิการ หมายถึง เงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลสมาชิก เงินบริจาคช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์กับคู่สมรส เงินช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ

การพัฒนาสังคม หมายถึง การช่วยเหลือสังคมด้านสวัสดิการอาหารเสริมแก่เด็กนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น

การพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การดำเนินงานของสหกรณ์โดยที่ หลักการวิธีการสหกรณ์และอุดมการณ์สหกรณ์ดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย

อายุ หมายถึง จำนวนอายุนับเป็นจำนวนปีของสมาชิกตั้งแต่แรกเกินจนถึงเวลาให้สัมภาษณ์ข้อมูล นับเป็นปี

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพโสด สมรส หม้าย และหย่าร้าง ของผู้ให้ข้อมูล

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของสมาชิกที่ได้รับการศึกษาชั้นสูงสุดเมื่อถึงวันให้ข้อมูล

รายได้ หมายถึง จำนวนรายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตร และอาชีพเสริม ซึ่งเป็นรายได้ทั้งหมดตลอดปี (1 กรกฎาคม 2539-30 มิถุนายน 2540)

ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ หมายถึง จำนวนที่ทั้งหมดมีสมาชิกมีกรรมสิทธิ์ในการถือครอง ถ้าสมาชิกมีที่ดินทำกินอยู่ระหว่าง 1-5 ไร่ ถือว่าทำการเกษตรขนาดเล็ก ถ้าสมาชิกใดมีที่ดินอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ ถือว่าทำการเกษตรขนาดกลาง และจำนวนที่ดินตั้งแต่ 11 ไร่ ขึ้นไป ถือว่าทำการเกษตรขนาดใหญ่

การเป็นสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นับตั้งแต่แรกเข้าจนถึง 30 มิถุนายน 2540 ถือว่าเป็นสมาชิกเก่า และตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2539 - 30 มิถุนายน 2540 ถือว่าเป็นสมาชิกใหม่

การเข้ารับการฝึกอบรมและข่าวสาร หมายถึง จำนวนครั้งที่สมาชิกได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ และจำนวนครั้งและแหล่งที่ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ หมายถึง จำนวนกิจกรรมหรือธุรกิจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาวิจัยครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดจึงได้กำหนดหัวข้อการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

หลักการและวิธีการสหกรณ์

การมีส่วนร่วม

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ต่อการยอมรับนวัตกรรม

หลักการและวิธีการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ หมายถึง แนวดำเนินงานของสหกรณ์ที่ยึดถือ ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แนวต่างๆ นี้เป็นผลของการค้นคว้าทดลอง ความสำเร็จและความล้มเหลวของนักสหกรณ์รุ่นเก่า หลักการสหกรณ์นี้เป็นสิ่งช่วยให้สามารถแยกได้ว่าธุรกิจรูปใดคือ สหกรณ์ ธุรกิจรูปใดไม่ใช่สหกรณ์ (กองฝึกอบรม กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2530: 6)

หลักการสหกรณ์ทั่วไป เป็นหลักซึ่งยอมรับโดยแพร่หลาย และสหกรณ์ประเภทต่างๆ ยึดเป็นแนวปฏิบัติ ถ้าหากสหกรณ์ใดดำเนินการโดยเลียงไปจากหลักการสหกรณ์ทั่วไปนี้แล้ว แทนจะกล่าวได้ว่าขาดลักษณะสำคัญขององค์การสหกรณ์ไปทีเดียว (สวัสดี เอกทัตร์, 2507: 28-80) ซึ่งหลักการสหกรณ์ทั่วไปมีอยู่ดังนี้

1. หลักการรับสมาชิก
2. หลักการรวมทุน
3. หลักการแบ่งกำไร
4. หลักเสมอราคา
5. หลักเสรีภาพ
6. หลักช่วยตนเอง
7. หลักสังคมสงเคราะห์

องค์การสัมพันธ์สหภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (The International Cooperative Alliance หรือ ICA) ได้บัญญัติหลักการสหกรณ์ 6 ข้อ ไว้ในกฎของ ICA ตอน 2 มาตรา 8 ได้ประกาศเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2509 ซึ่งถือเป็นหลักสากลดังนี้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2531: 6)

1. หลักการเปิดรับและความสมัครใจ
2. หลักการเป็นองค์การแบบประชาธิปไตย
3. หลักการจ่ายดอกเบี้ยแก่ทุนเรือนหุ้น
4. หลักการจัดสรรผลได้ทางเศรษฐกิจ
5. หลักการจัดสรรเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อการศึกษา
6. หลักการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์

ที่ประชุมสมัชชาขององค์การสัมพันธ์สหภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ณ นครแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ ได้ลงมติเห็นชอบคำแถลงการณ์ว่าด้วย เอกลักษณะของการสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยหลักสหกรณ์ 7 ประการ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2538 และได้ประกาศให้สหกรณ์ทุกประเทศได้ถือใช้โดยทั่วกัน (สันนิบาตสหกรณ์, 2539: 180) หลักสหกรณ์ 7 ประการนี้คือ

1. การเปิดรับสมาชิกทั่วไปด้วยความสมัครใจ
2. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก
4. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ
5. การศึกษา การฝึกอบรมและข่าวสาร

6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
7. การเอื้ออาทรต่อชุมชน

สอาด แก้วเกษ (2538: 15-20) กล่าวถึงหลักปฏิบัติทางสหกรณ์ไว้ดังนี้

1. การช่วยตนเองโดยฉันทก้ำล้งกัน
2. การเปิดรับสมาชิกทั่วไป
3. การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ
4. การส่งเสริมสมาชิก
5. เอกลักษณะของการเป็นเจ้าของ และลูกค้าร่วมกัน
6. ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ
7. การบริหารและการควบคุมโดยหลักประชาธิปไตย
8. ความเป็นอิสระ
9. จัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรมจากผลทางเศรษฐกิจ
10. การส่งเสริมการศึกษา
11. เงินสำรองที่แบ่งกันไม่ได้

วิธีการสหกรณ์

การดำเนินการของสหกรณ์ ยึดหลักการรวมกันเป็นข้อสำคัญ เพราะการรวมกันนั้น จะทำให้เกิดพลังที่จะสามารถแก้ไขปัญหา ของสมาชิกที่ได้รวมกันตั้งสหกรณ์ได้ รู้จักช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อก่อให้เกิดการประหยัด อยู่ดีกินดี มีสันติสุข บรรลุอุดมการณ์สหกรณ์ วิธีการสหกรณ์นี้จะต้องอยู่ภายในกรอบของหลักการสหกรณ์ (กองวิชาการ, 2538: 3)

การดำเนินการของสหกรณ์ เป็นการบริการ ส่งเสริมครอบครัวเกษตรกร สมาชิกสหกรณ์ โดยใช้หลักการส่งเสริมสหกรณ์และวิธีการสหกรณ์ควบคู่ไปกับหลักการส่งเสริมการเกษตร วิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามลักษณะบุคคลเป้าหมายมี 3 วิธีด้วยกันคือ (บุญสม วราเอกศิริ, 2535: 54-57)

1. บริการรายบุคคล (individual or personal approach) เช่น การเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่บ้านหรือไร่ นา เกษตรกรมาขอคำแนะนำที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมายหรือทางโทรศัพท์

2. บริการแบบกลุ่ม (group approach) เช่น การประชุมกลุ่มเกษตรกรจัดอบรม การทัศนศึกษา เป็นต้น

3. บริการแบบมวลชน (mass approach) เช่น การใช้วิทยุ โทรทัศน์ บทความ และข่าวในหนังสือพิมพ์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์ และการประเมินผลในกิจกรรมด้วย (สุจินต์ เคาวิกุล, 2527: 20) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ (ติน ปรัชญพฤทธิ, 2528: 611-666) คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและ/หรือ ถอดถอนผู้ นำเป็นเครื่องหมายเป็นหลักประกันการบริหารงาน
2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่เข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้ นำ แต่รวมไปถึงเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบาย ทั้งยังให้คำปรึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "participation" นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายหลายทรรศนะ นิรันดร์ งามวุฒิเวศย์ (2527: 183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ (mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้มีการกระทำ (contribution) การบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกันทั้งให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว การมีส่วนร่วมนี้ Knan (1983) ใน Sresthabute (1988: 10) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการต่างๆ ที่สมาชิกของชุมชนได้มีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน แสดงความต้องการร่วมกัน ความสนใจร่วมเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนของตนให้ดีขึ้น ส่วน ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 3) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม เกิดขึ้นได้หลายลักษณะ หลายรูปแบบ วิธีการ และหลายวัตถุประสงค์ ความแตกต่างกันไปตามมิติ

ต่างๆ เช่นนี้ มีผลทำให้ไม่สามารถนิยามของการมีส่วนร่วมได้อย่างครอบคลุม ครอบคลุมและเป็นที่ยอมรับทั่วไปได้ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการจำนวนหนึ่งได้พยายามให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหา เจาะความสนใจของแต่ละคน จากเหตุผลดังกล่าว นำชัย ทุนผล (2529: 117-118) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นขนานการที่ประชาชนมีการร่วมมือร่วมใจในการระบุปัญหา ความต้องการ การวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้บรรลุผลและลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังจะช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ และความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้เกิดการดำเนินโครงการต่างๆ ที่วางเอาไว้ ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม มีความสำคัญมากในอันที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ จะต้องขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มนั้น สามารถพิจารณาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มจากหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม ณรงค์ มีระนันท์ (ไม่ระบุปีพิมพ์: ไม่ระบุหน้า) ได้ระบุไว้หลายประการดังนี้

1. ให้ความร่วมมือในด้านการดำเนินงานต่างๆ แก่กลุ่ม เช่น วางแผนการจัดกิจกรรม และโครงการ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเกิดความเจริญก้าวหน้า
2. นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงสภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัว และอาชีพของตนเป็นแกนนำในการกระจายความรู้และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครอบครัวเกษตรกรเพื่อนบ้าน
3. เข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกเดือน และให้ข้อคิดเห็นในการประชุม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และอดิน รพีพัฒน์ อ้างใน เปรมวดี สิทธิโกสัย (2539) แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมออกเป็น 5 ขั้นตอน

1. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. ร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ตลอดจนการแก้ปัญหา
3. ร่วมเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
4. ร่วมในกิจกรรมพัฒนาตามแผน
5. ร่วมในการติดตามประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

ยวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) อ่างโน ไพรรัตน์ เสมอเชื้อ (2541) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว จำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่มขณะเดียวกัน จะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง

สมาน ทองสิมา (2528) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ สรุปได้ดังนี้คือ การจัดการสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นสหกรณ์ที่กลุ่มคนสามฝ่ายทำงานตามลำดับชั้น ตามสายบังคับบัญชา มีกลุ่มสมาชิกเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดรองลงมาคือ คณะกรรมการดำเนินการ มีผู้จัดการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์อยู่ในลำดับสุดท้าย สมาชิกสหกรณ์มีบทบาทในการจัดการสหกรณ์แตกต่างกับผู้ถือหุ้นในบริษัทห้างร้าน ทั้งนี้เพราะสมาชิกสหกรณ์เป็นเจ้าของและมีสิทธิ์ที่จะเป็นกรรมการสหกรณ์และควบคุมกิจการสหกรณ์เท่าเทียมกันทุกคน ดังนั้นหน้าที่เบื้องต้นของสหกรณ์ได้แก่ การจัดบริการสนองความต้องการของสมาชิก สมาชิกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องคอยติดตามกิจการของสหกรณ์และติดต่อกับสหกรณ์ด้วยตนเองอยู่เสมอ โดยปกติสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนที่พึงมีต่อสหกรณ์จึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตนที่พึงมีต่อสหกรณ์ จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะต้องช่วยให้สามารถได้เข้าใจถึงบทบาทของสมาชิกในการจัดการสหกรณ์ และจะต้องหาทางและเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงออกถึงความจำเป็นและความต้องการของเขาเพื่อจะได้จัดการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อความมุ่งหมายในการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทั้งจะต้องให้ความสำคัญสูงสุดแก่การส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิก ดังนั้นการที่เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรก็เพื่อให้สหกรณ์มีหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกอันหมายถึงสหกรณ์จะต้องมีบทบาทในการผลิตบริการด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาสมาชิกในการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีขึ้น (พีรรัตน์ อังกรรัตน์, 2539: 9-10)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2532: 78-80) กล่าวถึงบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในการให้บริการแก่สมาชิก โดยดำเนินงานตามกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้

1. บริการทางการเงิน

1.1 การให้เงินกู้แก่สมาชิก โดยมีภาระแนะนำและควบคุมการใช้เงินกู้ มีการสอบสวนแผนการเพาะปลูกของสมาชิกและการใช้เงินกู้ตามแผนงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) เงินกู้ระยะสั้น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานทางการเกษตร สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ
- 2) เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ

1.2 การรับฝากเงินจากสมาชิก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ สหกรณ์จะรับฝากเงินจากสมาชิก 2 ประเภท ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ โดยสหกรณ์จะจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากให้สมาชิกในอัตราเท่ากับธนาคารพาณิชย์

2. บริการด้านตลาด

สหกรณ์จะแสวงหาตลาด และพยายามขายผลิตผลทางการเกษตรของสมาชิกให้ได้ราคาที่เป็นธรรมทั้งนี้สหกรณ์จะดำเนินการให้สอดคล้องกันไปทั้งในการวางแผนการเพาะปลูกและการขาย สำหรับการขายนั้นจะดำเนินงานตั้งแต่การรวบรวม การเก็บรักษา การคัดคุณภาพ การแปรรูป และการตลาด

3. บริการด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

สหกรณ์จะทำหน้าที่จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการเพาะปลูก กับสิ่งของที่จำเป็นสำหรับครอบครัวสมาชิกเช่น ข้าวสาร ฯลฯ มาขายแก่สมาชิกโดยวิธีต่อไปนี้

3.1 การจัดหา สหกรณ์จะจัดหามาขายเฉพาะสิ่งของและจำนวนตามใบสั่งซื้อร่วมกันของสมาชิก เท่านั้น

3.2. การขาย ปกติสหกรณ์จะขายด้วยเงินสด ซึ่งเป็นวิธีที่สหกรณ์ไม่เสี่ยงกับความเสียหายและสมาชิกสามารถซื้อได้ในราคาที่ถูกกว่าการซื้อด้วยเงินเชื่อ

4. การบำรุงที่ดิน

สหกรณ์จะติดตั้งเครื่องยนต์สูบน้ำตลอดจนจัดระบบการส่งน้ำและการระบายน้ำ เพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์แก่การเพาะปลูกของสมาชิกอย่างทั่วถึง

5. การส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตร เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของสหกรณ์การเกษตร เพราะจะช่วยให้การเพาะปลูกของสมาชิกได้ผลดีขึ้น โดยจะดำเนินการส่งเสริมเผยแพร่ ความรู้ การเกษตรควบคู่ไปกับการวางแผนการเพาะปลูก

6. การให้การศึกษอบรม

สหกรณ์ตระหนักอยู่เสมอว่า การให้การศึกษอบรมอย่างสม่ำเสมอแก่บรรดาสมาชิก กรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของสหกรณ์จะช่วยให้บุคคลเหล่านี้ทราบถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามหลักและวิธีการของสหกรณ์จะช่วยให้การประกอบธุรกิจของสหกรณ์เป็นไปด้วยดีและถูกต้อง

นอกจากนี้ ศุภชัย มนต์ไพบูลย์ (2515) อ้างในอัญชลี เจ็งเจริญ (2531: 25-28) ได้กล่าวถึงบทบาทของสหกรณ์การเกษตรในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมว่า สหกรณ์หากมีความเข้มแข็งและมีขนาด การดำเนินงานใหญ่พอ สามารถที่จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิก และสังคมเศรษฐกิจโดยจะสามารถทำให้เกิดผลตามเป้าหมายเบื้องต้นทางเศรษฐกิจ 4 ประการคือ

1. การช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ ธุรกิจของสหกรณ์นั้นอาจดำเนินงานให้มีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภท ตั้งแต่การผลิตทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเกษตร การบรรจุหีบห่อ การจัดจำหน่าย ธุรกิจการบริการและสหกรณ์ร้านค้า เป็นต้น ในประเทศที่ขบวนการสหกรณ์ก้าวหน้า เข้มแข็งและการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เช่น สวีเดน เดนมาร์ค เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ สหกรณ์จะมีกิจกรรมมากมายหลายอย่าง และสามารถจ้างพนักงานจำนวนมากดำเนินธุรกิจกับคนที่เป็สมาชิกและไม่เป็นสมาชิก ซึ่งแม้สหกรณ์ในประเทศไทยจะไม่สามารถเอาอย่างประเทศเหล่านี้ได้ แต่ก็สามารถเรียนรู้และ

นำเอาหลักหรือวิธีการดำเนินงานบางอย่างมาปรับใช้กับสหกรณ์ในเมืองไทยได้ เช่น การช่วยหาเงินทุน การให้ความรู้ทางด้านการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของสมาชิก การจัดวางแผนการผลิต และการตลาด เป็นต้น

2. บทบาทการช่วยรักษาเสถียรภาพของราคา สหกรณ์นั้นโดยหลักการแล้วเป็นหน่วยงานที่เกิดจากการร่วมมือของสมาชิกในการรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การกู้ยืมโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ การรวมกันขายผลผลิตเพื่อให้มีอำนาจต่อรองราคามากขึ้น การซื้อวัสดุอุปกรณ์จากสหกรณ์รวมกันจำนวนมากเพื่อให้ได้ราคาถูกลงและการแบ่งเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิกตามอัตราส่วนแห่งธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ สหกรณ์ไม่ใช่หน่วยธุรกิจที่ต้องการสร้างสมกำไรแต่ต้องการที่จะให้บริการกับสมาชิกและสังคมส่วนร่วม จึงอาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์เป็นสถาบันของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน ดังนี้สหกรณ์จึงเป็นสถาบันที่ประชาชนเชื่อถือได้ว่าจะไม่ฉวยโอกาสในการขึ้นราคาสินค้าเพื่อแสวงหากำไรเกินควร

ในการผลิตทางการเกษตรนั้น เนื่องจากผู้ผลิตไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้มากนักทั้งในด้านปริมาณและราคาผลผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายย่อยนั้น ไม่สามารถต่อรองเรื่องราคาได้เลย ดังนั้นในแง่ของเสถียรภาพทางราคาสหกรณ์การเกษตรควรทำหน้าที่ในการต่อรองราคา ในการขายผลผลิตของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกสามารถขายสินค้าที่ตนผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม เพราะสหกรณ์รวมผลผลิตจากสมาชิกจำนวนมากทำให้มีอำนาจต่อรองมากกว่าการที่สมาชิกแต่ละคนแยกไปขายผลผลิตของตนและในยามที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สหกรณ์จะมีหน้าที่สำรองปริมาณสินค้าอุปโภคบริโภคและตรึงราคาไว้มิให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ถ้าหากประเทศไทยสามารถพัฒนาระบบสหกรณ์ให้เข้มแข็งเป็นปึกแผ่นจนเป็นหลักประกันเรื่องราคาแก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกได้แล้วก็จะมีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชนบทเป็นอย่างมาก

3. สหกรณ์ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการช่วยให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหน่วยผลิตได้นำทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัดไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพหรือผลตอบแทนสูงสุด สหกรณ์สามารถมีบทบาทโดยการเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อผลผลิตทำให้เกิดประโยชน์หลายด้านด้วยกันคือ ประการที่หนึ่งทำให้ผู้ผลิตทราบราคาสินค้าใดมีผู้ต้องการในปริมาณเท่าไร เพื่อหน่วยผลิตจะได้ผลิตตามจำนวนที่ต้องการขจัดความสูญเปล่าในการผลิตเกินความต้องการในสินค้าบางชนิด ในขณะที่สินค้าชนิดอื่นมีไม่พอกับความต้องการ อีกประการหนึ่งการที่สหกรณ์เป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้าบริการเองนั้นเป็น

การตัดคนกลางออกไปทำให้ผู้ขายผลผลิตผ่านสหกรณ์ได้ราคาที่สูงขึ้น และผู้บริโภคซึ่งซื้อสินค้าจากสหกรณ์สามารถซื้อได้ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด นอกจากนี้ สหกรณ์ยังช่วยระดมทุนจากสมาชิกรายละเล็กละน้อยมาลงทุนในการประกอบการผลิต หรือดำเนินธุรกิจต่างๆ ซึ่งประชาชนแต่ละคนขาดทุนทรัพย์และความสามารถที่จะดำเนินการโดยลำพัง เงินออมของสมาชิกก็ถูกนำไปในการลงทุนในชุมชนนั้นแทนที่จะถูกส่งเข้าส่วนกลางดังที่ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติกันอยู่ จึงเป็นได้ว่าสหกรณ์อาจช่วยให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ ด้วยการทำให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และมีความเป็นอยู่ดีขึ้นได้ หากมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

4. สหกรณ์ช่วยให้เกิดความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ เท่าที่ผ่านมาประเทศไทย

ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพอสมควร ประชาชนมีงานทำมากขึ้น ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมองเห็นได้จาก การเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประชาชาติ ในอัตราที่สูงมีความเจริญทางวัตถุมากมาย เช่น ถนนหนทาง บ้านเรือน สิ่งก่อสร้างที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ภายแต่สิ่งที่ไม่สามารถทำได้สำเร็จคือ การสร้างความยุติธรรมทางเศรษฐกิจให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเสมอภาคกัน มิให้เกิดความสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยในส่วนของสังคม ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งต้องยังชีพอยู่อย่างแร้นแค้น ความเหลื่อมล้ำกันอย่างมากในฐานะทางเศรษฐกิจ ทำให้สภาพสังคมเกิดความยุ่งยากสับสน ในสังคมที่ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกันมากนัก การจีปัดฉิงทรัพย์ ประกอบอาชีพผิดศีลธรรม อาจเกิดขึ้นน้อย แต่ถ้าสังคมนั้นมีความเหลื่อมล้ำอย่างมาก อาชญากรรมก็เกิดขึ้นมากเป็นเงาตามตัว เพราะรู้สึกว่าการจีปัดฉิงได้ผลคุ้มค่ากับการเสี่ยงต่อการถูกจับ และติดตาราง หากขบวนการสหกรณ์มีความเข้มแข็ง ประกอบธุรกิจหลายด้าน ย่อมจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกให้ได้ ประโยชน์จากการขายผลผลิตในราคาที่สูง เพราะตัดพ่อค้าคนกลางออกไป นอกจากนี้สหกรณ์ยังนำผลกำไรมาเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกตามส่วนแห่งธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์

บทบาทของสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์การที่ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรรวมกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพทางการเกษตร และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

(กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2531: 40) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านการจำหน่ายผลผลิต โดยผลผลิตที่เกษตรกรนำไปขายจะถูกกดราคา แต่เมื่อซื้อสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภครวมทั้งปัจจัยที่จำเป็นในการผลิตก็กลับต้องซื้อด้วยราคาแพง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการไม่มีอำนาจต่อรองของเกษตรกร ทำให้ต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบเสมอ วิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ผลดีที่สุดก็คือ การที่ประชาชนรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์

สุภคณิศ ไวศยารัตน์ (2538: 58) กล่าวถึงบทบาทของสหกรณ์ดังนี้

1. บทบาทซึ่งสามารถช่วยแก้ไขปัญหาค่าความยากจน และการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ได้ ดังนี้

1.1 สหกรณ์เป็นสถาบันการเงิน โดยจะทำหน้าที่จัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ

1.2 การจัดการปัจจัยการผลิต และสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายในราคายุติธรรม

1.3 การรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรจากสมาชิก และจัดหาตลาดให้แก่สมาชิก

1.4 ส่งเสริมให้สมาชิกทำการเกษตรแผนใหม่ เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก

2. บทบาทของสหกรณ์ในด้านการพัฒนาสังคมชนบท ซึ่งประกอบด้วยบทบาทในด้านการให้การศึกษอบรม แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

3. บทบาททางด้านการเป็นสถาบันของสังคม เนื่องจากสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข่าวสารทางการเกษตรและข่าวสารอื่นๆ

4. บทบาททางสังคมในฐานะที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาล และในฐานะของสหกรณ์เอง เช่น ในกรณีรัฐได้ลงทุนสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตร เขื่อน เขื่อนฝาย ฯลฯ

5. บทบาทในการพัฒนากรอบครองในชนบท โดยที่หลักและอุดมการณ์สหกรณ์ดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย

บทบาทในการส่งเสริมสหกรณ์

ในการส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นสถาบันช่วยตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร ซึ่งรวมกันเป็นสหกรณ์ทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2537:1) กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญในปัจจุบันออกได้เป็น 7 ลักษณะใหม่ ๆ ดังนี้

1. การเผยแพร่ และการจัดตั้งสหกรณ์
2. การพัฒนาบุคลากร
3. การส่งเสริมธุรกิจของสหกรณ์
4. การส่งเสริมอาชีพของสมาชิก
5. การจัดที่ดินและที่อยู่อาศัย
6. การเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
7. การพัฒนาสังคม

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด

สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 480-480/1 หมู่ที่ 3 ตำบลเชียงดอย อำเภอดอยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 โดยการควบสหกรณ์หาทุนและสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กต่างๆ ในอำเภอดอยสะแกก่ เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2514 ประเภทสหกรณ์การเกษตร เลขทะเบียนที่ 344/11672 เริ่มดำเนินการตั้งแต่ 27 มิถุนายน 2514 เป็นต้นมา

สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด มีการดำเนินงานให้บริการธุรกิจแก่สมาชิก (สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด, 2533: 87-120) ดังนี้

1. ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน
 - ธุรกิจสินเชื่อ การให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิก
 - การรับฝากเงิน
2. ธุรกิจรวมซื้อ ด้วยการจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย
3. ธุรกิจรวมขาย ด้วยการรวบรวมผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกจัดจำหน่าย
4. การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่โดยครบวงจร ตลอดจนส่งเสริมการทำอาชีพ

เสริม การแปรรูปผลผลิตการเกษตร

5. สถิติการแก่สมาชิก ด้านการรักษาพยาบาล ด้านเงินบริจาคช่วยเหลือสมาชิก และด้านฌาปนกิจสงเคราะห์
6. บทบาทในด้านการพัฒนาสังคม ซึ่งประกอบด้วยการส่งเสริมสวัสดิการอาหาร เสริมแก่เด็กนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
7. บทบาทในการพัฒนาการปกครองตามระบบประชาธิปไตย
8. บทบาทการให้การศึกษา การฝึกอบรม และข่าวสาร

ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมต่อการยอมรับนวัตกรรม

ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนคนในครอบครัว สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ การเป็นสมาชิกสหกรณ์ การเข้ารับการอบรมและข่าวสาร และจำนวนธุรกิจที่ทำกิน สหกรณ์ ในการตรวจเอกสารงานวิจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้จะเป็นพื้นฐานและแนวทางสำหรับการศึกษางานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

ธรรมบุญ ศิริพันธ์ (2530: 48) ได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการแสดงบทบาทการสื่อสารของเกษตรกรตำบลจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรตำบลที่เป็นเพศชายมีค่าเฉลี่ย บทบาทการสื่อสารเท่ากับ 3.53 แสดงว่าเกษตรกรตำบลเพศชายแสดงบทบาทการสื่อสารได้สูงกว่าเพศหญิง และ Salapatex (1973: 113) พบว่า คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าพฤติกรรมของคนจะแตกต่างกันระหว่างเพศ ลักษณะของผู้ชายมีโครงสร้างร่างกายที่แข็งแรง มีความคิดเป็นของตัวเอง ส่วนผู้หญิงจะเชื่อฟังง่าย มีความรับผิดชอบ มีความละเอียดอ่อน

อายุ

อายุ นับเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเรามีความแตกต่างกัน ทั้งด้าน ความรอบรู้ ความรับผิดชอบ ประสบการณ์ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความ

จำ บุคลิกภาพ และวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป และจากผลการศึกษาของ Jerusalem ใน นำชัย ทนุผล (2529: 10) พบว่าอายุของประชากรมีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โครงการพัฒนาชุมชนอย่างสำคัญยิ่ง นั่นคือ บุคคลที่มีอายุมากขึ้นและเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการมากกว่า บุคคลซึ่งมีอายุน้อยและไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม

ระดับการศึกษา

เขียน ไชยศร (2524: 342) พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือส่วนใหญ่ เห็นว่าเด็กมีความจำเป็นต้องเรียนหนังสือถึง ป.6 ร้อยละ 93 ถึงชั้นปริญญา ร้อยละ 43-50 โดยมีจุดมุ่งหมายว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษาจะช่วยให้เด็กมีความรู้ ทักษะได้ฝึกกิจกรรม และเสริมสร้างประสบการณ์ในชีวิต นอกจากนี้ พิลิธี สารวิจิตร (2525: 9) ยังสรุปได้อีกว่า การศึกษามีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง รู้จักความสามารถของตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม และสามารถนำมาเชิดชูตนเองให้ดีขึ้น และรัชนีกร เศรษฐรัฐ (2528: 144) ได้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาเป็นกรรมวิธีหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้ในชีวิตอันจะทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถ เจตคติ ค่านิยมหรือคุณธรรม และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการกลายเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

จำนวนคนในครอบครัว

นำชัย ทนุผล (2529: 63) ได้ระบุถึงตัวเกษตรกรและครอบครัวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรว่า ตัวเกษตรกรและครอบครัวเป็นองค์ประกอบสำคัญในขบวนการผลิตทางการเกษตร เพราะเป็นผู้ดำเนินงานกิจการในฟาร์มเพื่อผลิตอาหารและวัตถุดิบต่าง ๆ เพื่อมวลมนุษยชาติ รวมทั้งเป็นผู้ค้นคิดหรือดัดแปลงวิธีการผลิตใหม่ ๆ ในการดำเนินงานกิจกรรมการผลิตให้ได้มาซึ่งผล ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และวิจิตร อวระกุล (2527: 131) ได้ให้ทรรศนะว่าเกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือในการทำฟาร์มจากแม่บ้าน บุตรหลาน จะยอมรับแนวความคิดหรือวิชาการใหม่ ๆ ได้มาก

ปัจจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม

รายได้

รายได้เป็นปัจจัยเศรษฐกิจประการหนึ่งที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง จากรายงานผลการศึกษาของ เอนก สิทธิเสรีชน (2518: 87-88) สรุปว่า

ปัจจัยที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นสิ่งจูงใจในการผลิตของเกษตรกรคือระดับราคาและรายได้จากการผลิตพืชผล ปัจจัยที่รองลงมาคือคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ เช่น เกษตรอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ที่มีความเชื่อถือได้

ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์

ที่ดินที่ถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกร ในการประกอบอาชีพการเกษตรขึ้นอยู่กับขนาดเนื้อที่ทำกรเกษตรของเกษตรกรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมไปปฏิบัติในไร่นา ดังนั้น ขนาดของไร่นาจึงมีอิทธิพลต่อตัวของเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมของตนเองเป็นอย่างมากในฟาร์มขนาดใหญ่เกษตรกรยอมดินร่นที่จะปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น และพยายามหาวิชาการมาเพิ่มในฟาร์มของตนเอง (เทพ พงษ์พานิช, 2525: 17)

การเป็นสมาชิกสหกรณ์

ยรรยง สิทธิชัย (2522: 83) ได้ศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เข้ามาอยู่ในนิคมสหกรณ์เป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จึงทำให้เกิดความคุ้นเคยกับการอยู่ด้วยกันอย่างมีระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ จรรยาสุภาพ (2530: 43) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมสหกรณ์บางประการกับพฤติกรรมของสมาชิกสหกรณ์ในสถานที่เดียวกัน พบว่า การเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมดำเนินงานในสหกรณ์ โดยสมาชิกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี จึงทำให้เกิดความคุ้นเคยต่อกฎระเบียบของสหกรณ์เป็นอย่างดี

การเข้ารับการศึกษาอบรมและข่าวสาร

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ (2525: 7) กล่าวถึงการอบรมว่า เป็นกระบวนการที่จัดระเบียบที่จะช่วยเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านทัศนคติ และพฤติกรรมทั่วไป ความถนัด ความชำนาญ ความรู้และความสามารถของบุคคลเพื่อให้การปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ส่วน จุมพล หนีมนานิช (2527: 112) ได้กล่าวว่า บุคคลในองค์การตระหนักกว้างงานที่ตน

กำลังทำนั้นควรที่จะทำให้ดีแต่ไม่สามารถทำได้อย่างใจนี้จะทำให้มีความสุขเกิดการเบื่อน่าย ไม่พอใจในการทำงานถ้าไม่สามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะโครงการฝึกอบรม ในทางเดียวกัน สมยศ นาวิการ (2525: 40) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการเตรียมคนหรือพัฒนาคน ให้มีความสามารถ ประสบการณ์ที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และ อังคณา สิมาน์วราไชย (2525: 65) ได้สรุปผลการศึกษาว่าแหล่งข่าวสาร คือ สื่อมวลชนประเภทวิทยุ มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ นอกจากนี้ Rogers (1983: 200) ได้รวบรวม รายงานวิจัย และสรุปผลเป็นสากลว่าผู้ยอมรับเร็วมีการติดต่อสื่อสารกับมวลชนมากกว่าผู้ยอมรับช้า

จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

จำนวนธุรกิจที่ทำหรือการติดต่อกับสหกรณ์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ จากผลการวิจัยของ เกรียงศักดิ์ ปัทมเรชา (2531: 57) เรื่อง ปัญหาที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 99 ก่อนข้างจะมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกร้อยละ 57.4 ระบุว่า การทำธุรกิจสหกรณ์หรือการติดต่อสหกรณ์ มีความสะดวกสบายพอสมควร ร้อยละ 61.9 ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ร้อยละ 59.4 ได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากกรรมการดำเนินการ

ภาคสรุป (Overview)

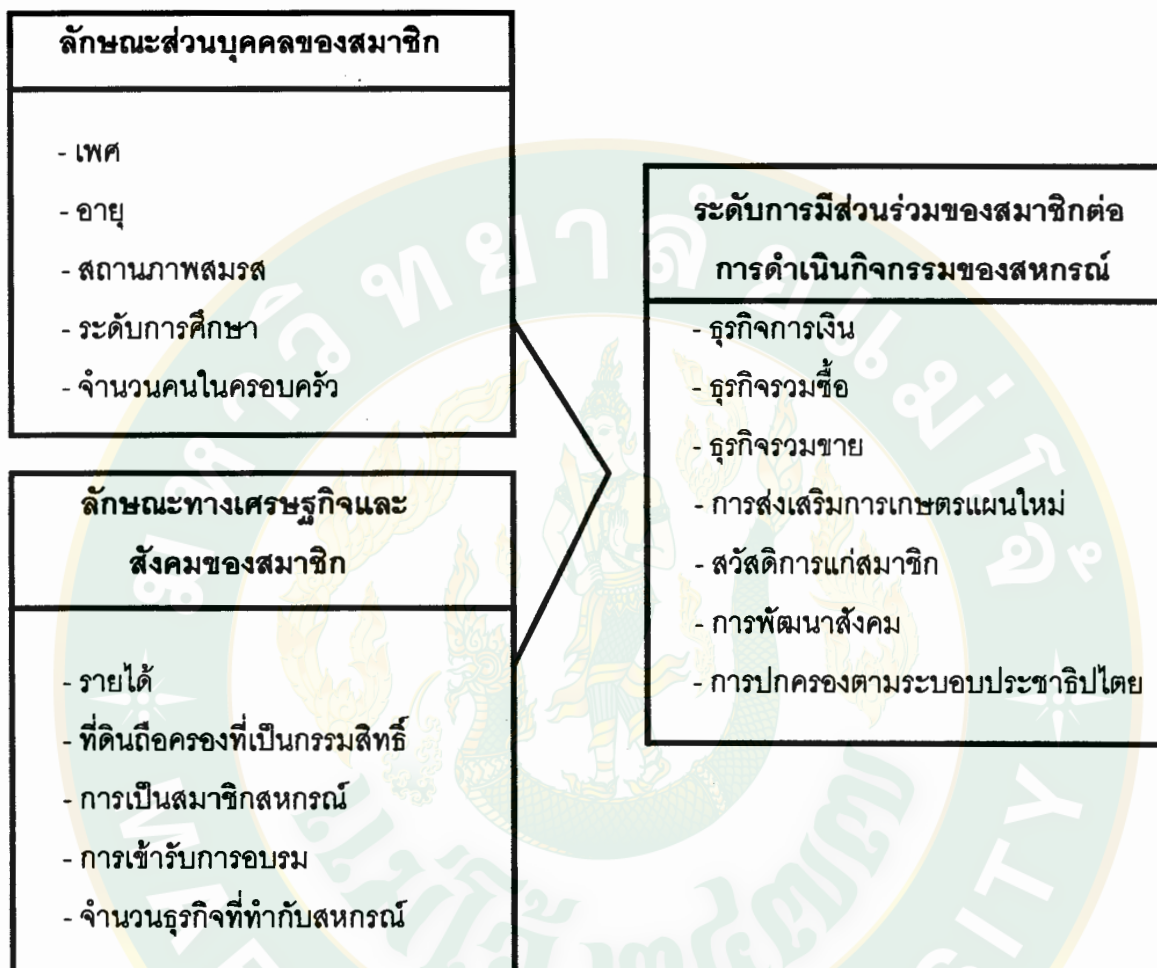
จากการตรวจเอกสารทั้งทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด สามารถสรุปผลเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ว่า

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นองค์การของเกษตรกรที่ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินธุรกิจด้านการบริการเกี่ยวกับเงินทุน โดยให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการผลิตและบริโภค จัดหาปัจจัยการผลิตและสินค้าอุปโภคบริโภคจำหน่าย รับฝากเงินรวบรวมผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย และติดต่อตลาด แนะนำอาชีพเสริมเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต การให้การศึกษาอบรม ส่งเสริมสวัสดิการต่าง ๆ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้บริการแก่สมาชิกโดยครบวงจร ฉะนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะสามารถบริการให้ บรรลุถึงความความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ประสบความสำเร็จ และก่อให้เกิดการเสริมสร้างวิธีการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด สืบต่อไป

การวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ การเข้าเป็นสมาชิก การเข้ารับการอบรมและการรับข่าวสาร การทำธุรกิจกับสหกรณ์และ ปัจจัยด้านระดับการมีส่วนร่วม และมีความสัมพันธ์ของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ คือการบริการธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ สวัสดิการแก่สมาชิก การพัฒนาสังคม และการพัฒนาการปกครองตามระบบประชาธิปไตย

ตัวแปรอิสระ
(independent variables)

ตัวแปรตาม
(dependent variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypotheses)

จากการตรวจเอกสารรายงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถได้มาซึ่งสมมติฐานเพื่อการทดสอบ ดังนี้คือ

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ การเป็นสมาชิก การเข้ารับการอบรมและข่าวสาร และจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

สถานที่วิจัย

(Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลเชิงดอย ตำบลลวงเหนือ ตำบลตลาดขวัญ ตำบลสันปูเลย ตำบลแม่คือ ตำบลป่าป้อ ตำบลสง่าบ้าน ตำบลตลาดใหญ่ ตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลแม่โป่ง ตำบลสำราญราษฎร์ ทั้งหมด 35 กลุ่ม

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

(The Population and Sampling Procedures)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จำนวน 2,193 ราย จาก 12 ตำบล จำนวน 35 กลุ่ม (สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด, 2540: 25) เพื่อให้สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นการคงไว้ซึ่งคุณภาพและสาระสำคัญของการวิจัยที่จะได้รับจึงได้กำหนดให้มีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรโดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 2,193 คน โดยสุ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ได้ 163 ราย จากสูตรของ Taro Yamane (1973) ใน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์,

2536: 284-285) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.075 เนื่องจากงบประมาณและระยะเวลาจำกัด โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

ซึ่ง n = จำนวนตัวอย่าง (ขนาดของตัวอย่าง)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะเป็น (0.075)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{2,193}{1 + 2,193(0.075)^2}$$

$$n = 162.87$$

จากการคำนวณได้ขนาดของตัวอย่างทั้งสิ้น 163 ราย

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหาขนาดตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม เนื่องจากจำนวนประชากร (สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก จำกัด) แต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม ต้องคำนวณสัดส่วนที่เหมาะสมต่อประชากรในแต่ละกลุ่มด้วย โดยใช้สูตรที่ Nagtalon (1983) ได้ใช้ (นำชัย ทนผล, 2538:151) ดังนี้

$$\text{สูตร } n_i = \frac{nN_i}{N}$$

ซึ่ง n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

n_i = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างและแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 1 สัดส่วนประชากรในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนประชากรตัวอย่าง (ราย)
1	สันอุ้ม	ต.เชิงดอย 30	2
2	โพธิ์งาม	ต.เชิงดอย 25	2
3	ป่าคา	ต.เชิงดอย 84	6
4	ลวงใต้	ต.เชิงดอย 76	7
5	ป่าดึ่งหลวง	ต.เชิงดอย 63	5
6	โพธิ์ทองเจริญ	ต.เชิงดอย 40	3
7	ป่าสักน้อย	ต.เชิงดอย 47	4
8	บ้านเกาะ	ต.เชิงดอย 47	4
9	ลวงเหนือ	ต.ลวงเหนือ 36	3
10	ศรีมุงเมือง	ต.ลวงเหนือ 25	2
11	ปายางทอง	ต.สันปูเลย 52	4
12	อัมพวัน	ต.สันปูเลย 103	8
13	สันปูเลย	ต.สันปูเลย 38	3
14	ป่าลาน	ต.ป่าลาน 59	4
15	บ้านถ้ำ	ต.ตลาดขวัญ 19	1
16	ล้องห้า	ต.สำราญราษฎร์ 95	7
17	ป่าสักหลวง	ต.สำราญราษฎร์ 56	4
18	ล้องต้นขาม	ต.สำราญราษฎร์ 42	3
19	ป่าจิว	ต.สง่าบ้าน 114	8
20	ม่วงโตน	ต.แม่ฮ้อยเงิน 60	4
21	สันทราย	ต.แม่ฮ้อยเงิน 47	4
22	แม่ฮ้อยเงิน	ต.แม่ฮ้อยเงิน 71	5
23	ดอยไชย	ต.ตลาดใหญ่ 81	6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนประชากรตัวอย่าง (ราย)	
24	แม่คือ	ต.แม่คือ	77	6
25	แม่โป่ง	ต.แม่โป่ง	111	8
26	ป่าไม้แดง	ต.แม่โป่ง	150	11
27	ป่าป้อ	ต.ป่าป้อ	140	10
28	ไพรสณฑ์สว่าง	ต.ป่าป้อ	66	5
29	เกษตรพัฒนา	ต.แม่คือ	53	4
30	พนาสวรรค์	ต.แม่โป่ง	87	6
31	ท่ารั้ว	ต.สันปูเลย	42	3
32	บ้านท่า	ต.สง่าบ้าน	31	2
33	แม่ฮ้องไคร้	ต.แม่โป่ง	26	2
34	เกษตรในฝัน	ต.แม่คือ	83	6
35	ศรีนิมิตรใหม่	ต.ป่าป้อ	17	1
รวม	35 กลุ่ม		2,193	163

ขั้นตอนที่ 3 เนื่องจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีขนาดต่างกัน จำเป็นต้องมีการเลือกตัวอย่างในแต่ละกลุ่มโดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) เพื่อกำหนดขอบเขตของประชากร (sampling frame) เสียก่อน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2536: 90-91) ซึ่งหมายถึงการกำหนดรายชื่อของกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้จะใช้วิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) และคำถามปลายปิด (close-ended question) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครอง ที่เป็นกรรมสิทธิ์ การเป็นสมาชิก การเข้ารับการฝึกอบรมและการรับข่าวสาร และการทำธุรกิจกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of the Instrument)

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจะนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทดสอบความตรง (validity) ตรวจสอบวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัด (content validity) มากยิ่งขึ้น
2. ด้านการทดสอบความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด จำนวน 20 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดยใช้วิธีหาความเที่ยงสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient alpha) ของ Cronbach ใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536: 132) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

S_i^2 = คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 = คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

ผลการทดสอบจากการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 ขึ้นไป ให้เป็นเครื่องมือในการวัด

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือสนับสนุนในการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ไปยังสำนักงานสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด และสำนักงานสหกรณ์อำเภอในพื้นที่
2. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด เพื่อแจ้งกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สมาชิกสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องทราบ
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลาที่กำหนด
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และรายงานผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analyses of Data)

ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จำนวน 163 ราย ในพื้นที่อำเภอรอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ นำมาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยระบบคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS/PC⁺) โดยมีการวิเคราะห์ใช้สถิติตามแนวทางดังนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับชั้นของสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล
2. ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และการกระจายข้อมูลของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล
3. ระดับการมีส่วนร่วม ของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ใช้วิธีการคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score: WMS)
4. การทดสอบค่าไคสแควร์ โดยใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2 -test) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่มีระดับการวัดเป็นมาตรานามบัญญัติ (nominal scale) ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาของสมาชิก จำแนกออกเป็นความถี่ กับระดับการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามคำแนะนำบริการส่งเสริมการเกษตร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยใช้สูตร ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536: 153)

$$X^2 = \sum \left\{ \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right\}$$

5. สถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่สนใจศึกษา (ได้แก่ อายุ จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ การเป็นสมาชิก การเข้ารับการศึกษาอบรม รวมทั้งการรับข่าวสารและการทำธุรกิจกับสหกรณ์) ต่อระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตามแบบ

ของ Pearson Product Moment Correlation และอธิบายค่าสหสัมพันธ์ (r) ตามกฎ Rule of Thumb ของ (Guildford and Fruchten, 1973: 189) ในกังสดาล ชัยยศ (2536: 48) ซึ่งได้ให้ความหมายของค่าความสัมพันธ์ (r) ดังนี้

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.8 ขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงหรือสูงมาก

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.6-0.8 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.4-0.6 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.2-0.4 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงหรือสูงมาก

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.2 และต่ำกว่าถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 24 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2540 ถึงเดือนธันวาคม 2541

บทที่ 4
ผลการวิจัยและวิจารณ์
(FINDINGS AND DISCUSSION)

การวิจัยเพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จำนวน 163 ราย การนำเสนอผลงานวิจัยและข้อวิจารณ์ ในครั้งนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและความเรียงเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก ต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

**ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด**

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว รายได้ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ การเข้ารับการอบรมและข่าวสาร และจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

ผลการวิจัยในตารางที่ 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (79.14%) เป็นเพศชาย ร้อยละ 20.86 เป็นเพศหญิง แสดงให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ส่วนใหญ่

เป็นเพศชายซึ่งเป็นผู้นำที่จะมีบทบาทต่อการส่งเสริมการเกษตร ในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ก็จะมอบให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัว บางครอบครัวผู้นำต้องทำงานต่างจังหวัดในบางครั้ง อาจเกิดอุปสรรคในการประชุมกลุ่มสมาชิกหรือติดต่อกับสหกรณ์จึงมอบหมายให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้แทนของครอบครัวในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	129	79.14
หญิง	34	20.86
รวม	163	100.00

อายุ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับอายุของสมาชิกผู้ให้ข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยละเกิด จำกัด มีอายุโดยเฉลี่ย 47 ปี ซึ่งในวัยนี้เป็นวัยกลางคนมักจะทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และเวลาทำงาน ต้องการประสบผลสำเร็จในชีวิตการทำงาน และฐานะทางสังคม จึงทำงานหนักและต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้บรรลุสู่ความสำเร็จที่ต้องการ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.98 ของอายุซึ่งมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากสหกรณ์เปิดรับเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ทุกเดือน ผู้ให้ข้อมูลมีอายุสูงสุด 73 ปี และมีอายุต่ำสุด 27 ปี ส่วนใหญ่ (37.42%) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 27.61 และอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 20.86 สำหรับผู้ที่มีอายุสูงกว่า 60 ปี ร้อยละ 13.50 และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีเพียงคนเดียวซึ่งมีอายุ 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 00.61 เท่านั้น

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30	1	00.61
30 - 40	45	27.61
41 - 50	61	37.42
51 - 60	34	20.86
มากกว่า 60	22	13.50
รวม	163	100.00

$\bar{X} = 47.62$ $SD = 9.98$ $Min-Max = 27-73$

สถานภาพสมรส

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (90.80%) มีสถานภาพสมรส คือ แต่งงานแล้ว รองลงมา ร้อยละ 4.29 เป็นโสด ร้อยละ 3.07 เป็นหม้าย และร้อยละ 1.84 หย่าร้าง (ตารางที่ 4) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยละเกิด จำกัด จะเป็นผู้ที่มีครอบครัวแล้ว สำหรับสมาชิกที่เป็นหม้ายและหย่าร้างนั้นส่วนมากเกิดขึ้นภายหลังการเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ใน ส่วนที่สมาชิกเป็นโสดร้อยละ 4.29 นั้น ส่วนมากเป็นบุตรหลานสมาชิกที่ใช้สิทธิการเป็นสมาชิกแทนบิดา มารดาและญาติ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โสด	7	4.29
แต่งงาน	148	90.80
หม้าย	5	3.07
หย่าร้าง	3	1.84
รวม	163	100.00

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยจากตารางที่ 5 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (60.12%) จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาคือ ร้อยละ 20.25 จบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.43 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 06.14 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ร้อยละ 2.45 จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีสมาชิกผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือเพียงคนเดียว ร้อยละ 0.61 ทั้งนี้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยละเกิด จำกัด ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2503 สำหรับผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาประมาณร้อยละ 40 นั้น ส่วนใหญ่ จะศึกษาต่อจากการศึกษานอกโรงเรียน และบางส่วนเป็นสมาชิกที่เป็นบุตรหลานของสมาชิกที่ใช้สิทธิการเป็นสมาชิกแทน และสมาชิกที่ไม่ได้รับการศึกษาจากการสัมภาษณ์พบว่า เป็นผู้สูงอายุที่เข้าเป็นสมาชิกจากการควบสหกรณ์หาทุนหลายๆ สหกรณ์ ในอำเภอรอยละเกิด รวมเป็นสหกรณ์การเกษตรรอยละเกิด จำกัด ทั้งนี้ผู้สูงอายุเหล่านี้ล้วนมีฐานะยากจนและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	0.61
จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น	98	60.12
จบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	33	20.25
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	17	10.43
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	10	6.14
จบชั้นอุดมศึกษา	4	2.45
รวม	163	100.00

จำนวนคนในครอบครัว

ผลการวิจัยในตารางที่ 6 พบว่าจำนวนคนในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลเฉลี่ย 4 คน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13 ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าหนึ่งในสาม (38.04%) มีจำนวนคนในครอบครัว 4 คน รองลงมา มีจำนวนคนในครอบครัว (20.25%) มีจำนวนคนในครอบครัว 6 คน ร้อยละ 8.59 จำนวนคนในครอบครัว 2 คน ร้อยละ 3.68 จำนวนคนในครอบครัวเพียง 1 คน ร้อยละ 1.84 สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนคนในครอบครัวคือ จำนวน 7 คน และ 8 คน ซึ่งนับเป็นครอบครัวใหญ่นั้นมีเพียงปริมาณน้อยคือ มีจำนวนร้อยละ 0.61 เท่ากัน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าจำนวนคนในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีจำนวนสูงสุด 8 คน และต่ำสุด 1 คน จำนวนคนในครอบครัวทั่วไปมีเพียงพอต่อการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานด้านการเกษตรประกอบด้วยตัวสมาชิกสหกรณ์ แม่บ้าน บุตร ธิดา และญาติพี่น้อง

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนคนในครอบครัว

จำนวนคนในครอบครัว (คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	3	01.84
2	6	03.68
3	43	26.38
4	62	38.04
5	33	20.25
6	14	08.59
7	1	00.61
8	1	00.61
รวม	163	100.00

$\bar{X} = 4.03$ คน

SD = 1.13 คน

Min-Max = 1-8 คน

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูลปรากฏในตาราง 7- ตาราง 15 สามารถแยกกับลักษณะต่างๆ ดังนี้

แหล่งรายได้

อาชีพหลัก

แหล่งรายได้ของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด เป็นรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลัก ผลการวิจัยในตารางที่ 7 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (86.50%) มีรายได้หลักจากการทำนา รองลงมามีรายได้หลักจากการทำสวน (7.98%) จากการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.29 และจากการทำไร่ ร้อยละ 1.23 ทั้งนี้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ส่วนมากทำนาเป็นหลักเนื่องจากสภาพพื้นที่เหมาะแก่การทำนา ระบบชลประทาน และสภาพดินอุดมสมบูรณ์เกษตรกรที่มีรายได้จากการทำสวนมะม่วง และลำไย คละกันไป เกษตรกรซึ่งมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ได้รายได้จากการเลี้ยงไก่ และสุกรเพื่อการค้า โดยร่วมกับบริษัทเอกชน ส่วนเกษตรกรซึ่งมีรายได้หลักจากการทำไร่เพียงเล็กน้อยนั้น ทำไร่ถั่วเหลือง กระเทียม และหอมแดงในบางตำบลเท่านั้น

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก

แหล่งรายได้การเกษตร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ทำนา	141	86.50
ทำไร่	2	1.23
ทำสวน	13	7.98
เลี้ยงสัตว์	7	4.29
รวม	163	100.00

อาชีพเสริม

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด นอกจากจะประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรแล้ว นอกฤดูการผลิต หรือเวลาว่างจากการทำการเกษตรก็จะหารายได้เพิ่มเติมจากการทำอาชีพเสริมรายได้ ดังแสดงในตารางที่ 8 ผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (48.47%) มีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมโดยการรับจ้าง รองลงมาจากการค้าขาย (31.90%) มีรายได้เสริมจากการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ร้อยละ 12.88 และมีรายได้จากงานบริการอื่น ๆ ร้อยละ 6.75 ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ส่วนมากมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมในการรับจ้าง โดยสามารถรับจ้างทั่วไป ได้แก่ การรับเหมาก่อสร้าง แรงงานจ้างทั่วไปจากงานบริการทั่วไป มีการค้าขายบ้างบางส่วน จากการขายของเบ็ดเตล็ด อาหาร และเครื่องมือการเกษตร ตลอดจนการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ อาหารแปรรูปทางการเกษตร ในการทำอาชีพเสริมอื่น ๆ ประกอบด้วย การทำงานบริการด้านต่าง ๆ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการประกอบอาชีพเสริม

อาชีพเสริม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รับจ้าง	79	48.47
ค้าขาย	52	31.90
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	21	12.88
งานบริการ	11	06.75
รวม	163	100.00

รายได้ของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด จากการประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร และประกอบอาชีพเสริมเป็นรายได้ในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา (1 กรกฎาคม 2539-30 มิถุนายน 2541) นั้นผลวิจัยในตารางที่ 9 พบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีรายได้ค่อนข้างมาก เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดเกณฑ์รายได้ประชาชนของประเทศไทยที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีรายได้ไม่น้อยกว่าคนละ 15,000 บาทต่อปี (กรมการพัฒนารัฐมชน 2540: 11) โดยมีรายได้เฉลี่ย 59,478 บาทต่อปี และมีค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐานคือ 36.28 เนื่องจากสมาชิกได้มีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ มีผลให้สมาชิกมีรายได้สูงผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (55.22%) มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001-50,000 บาท และร้อยละ 21.47 มีรายได้อยู่ระหว่าง 75,001-100,000 บาท ผู้ที่มีรายได้ร้อยละ 13.50 อยู่ระหว่าง 50,001-75,000 และร้อยละ 6.13 มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท สำหรับผู้มีรายได้ร้อยละ 3.68 อยู่ระหว่าง 15,000 และ ต่ำกว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้มากที่สุดคือ 220,000 บาทต่อปี และสมาชิกที่อยู่เพียงลำพังคนเดียวมีรายได้น้อยที่สุด 10,000 บาทต่อปี ซึ่งเพียงพอต่อการดำรงชีพเพราะทำการเกษตรพอกินและมีรายได้จากอาชีพเสริม

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามรายได้จากอาชีพหลักและอาชีพเสริม

รายได้ (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
15,000 และต่ำกว่า	6	3.68
15,001-50,000	90	55.22
50,001-75,000	22	13.50
75,001-100,000	35	21.47
มากกว่า 100,000	10	6.13
รวม	163	100.00

\bar{X} = 59,487.53 บาท SD = 36,277.28 บาท Min-Max = 10,000-220,000 บาท

ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์

ผลการวิจัยในตารางที่ 10 แสดงได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์โดยเฉลี่ย 4.53 ไร่ (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.85) แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์มีที่ดินทำการเกษตรขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (41.72%) ถือครองที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ ระหว่าง 3-5 ไร่ ร้อยละ 34.05 รองลงมาถือครองที่ดิน ระหว่าง 1-2 ไร่ ร้อยละ 15.34 ถือครองที่ดินระหว่าง 6-10 ไร่และผู้ให้ข้อมูลที่ถือครองที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์มากกว่า 10 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 8.59 สมาชิกถือครองที่ดินต่ำสุด 1 ไร่ และมากที่สุด 21 ไร่

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสมาชิกที่มีดินทำกินอยู่ระหว่าง 1-5 ไร่ ซึ่งถือว่ามีที่ดินทำกินค่อนข้างน้อยและจัดเป็นกลุ่มเกษตรกรรายย่อย มีเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 76.07 สมาชิกบางส่วนได้แบ่งขาย และสมาชิกที่มีดินทำกินระหว่าง 6-10 ไร่ หรือมีที่ดินทำการเกษตรขนาดกลาง สามารถที่จะทำการเกษตรได้มาก และมีที่ดินทำกินตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไปมีเป็นส่วนน้อย ซึ่งถือว่ามีที่ดินทำการเกษตรขนาดใหญ่ บางส่วนมีผลมาจากการได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ และอีกสาเหตุมาจากความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์

ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 - 2	56	34.35
3 - 5	68	41.72
6 - 10	25	15.34
มากกว่า 10	14	8.59
รวม	163	100.00

$\bar{X} = 4.53$ ไร่ $SD = 3.85$ ไร่ $Min-Max = 1-21$ ไร่

การเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการวิจัยในตารางที่ 11 พบว่าผู้ให้ข้อมูลเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ซึ่งจัดเป็นสมาชิกเก่าของสหกรณ์มีเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96.32 และมีสมาชิกใหม่ซึ่งเข้าเป็นสมาชิกเพียง 1 ปี (1 กรกฎาคม 2539-30 มิถุนายน 2541) เป็นจำนวนเพียงร้อยละ 3.68 เท่านั้น แสดงได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์และได้รับบริการต่างๆ ของสหกรณ์ ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.64) ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานกิจกรรมของสหกรณ์ โดยมีระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์สูงสุด 33 ปี และต่ำสุด 1 ปี กล่าวได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ต่อเนื่องติดต่อกันมานาน และมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิก

ระยะเวลา (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 (สมาชิกใหม่)	6	3.68
2 ปีขึ้นไป (สมาชิกเก่า)	157	96.32
รวม	163	100.00

$\bar{X} = 10.41$ ปี $SD = 7.64$ ปี $Min-Max = 1-33$ ปี

การเข้ารับการอบรม

จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม

ผลการวิจัยในตารางที่ 12 พบสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด ได้ผ่านการอบรมและรับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ โดยเฉลี่ย 3 (2.82) ครั้งต่อปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.46) ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ได้รับการอบรมจากสหกรณ์เพียงพอต่อการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมผู้ให้ข้อมูลได้รับการอบรมและข่าวสารจากสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด เกษตรกรที่พบว่าไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมของสหกรณ์เลยมีร้อยละ 8.59 หรือเป็นจำนวน 14 ราย สำหรับเกษตรกรกลุ่มที่เหลือซึ่งได้รับการอบรมนั้น (91.41%) ในจำนวนบุคคลที่ได้รับการอบรม กลุ่มที่มีจำนวนมากสุด (79.20%) ได้รับการอบรมจำนวน 1-3 ครั้งต่อปี รองลงมา ร้อยละ 19.46 อยู่ระหว่าง 4-6 ครั้งต่อปี และร้อยละ 1.34 ผู้ให้ข้อมูลได้รับการอบรมมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป ผู้ให้ข้อมูลได้รับการอบรมจากสหกรณ์สูงสุด 12 ครั้งต่อปี กล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการรับข่าวสารและวิทยาการใหม่ๆ สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ไม่เคยรับการอบรม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าไม่ให้ความร่วมมือและไม่มีส่วนร่วมไม่ให้ความสนใจที่จะรับบริการในกิจกรรมต่างๆ จากสหกรณ์

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม

จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคย	14	8.59
เคย	149	91.41
1-3	(118)	(79.20)
4-6	(29)	(19.46)
มากกว่า 6	(2)	(1.34)
รวม	163	100.00

$\bar{X} = 2.82$ ครั้ง

SD = 1.46 ครั้ง

Min-Max = 0-12 ครั้ง

แหล่งที่ได้รับข่าวสาร

ผลการวิจัยในตารางที่ 13 พบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยละเกิด จำกัด ได้รับข่าวสารจากการประชุมกลุ่มสมาชิกมากที่สุด (63.19%) และสมาชิกมาติดต่อขอรับข่าวสารด้านการเกษตรและการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วยตนเองจากสหกรณ์ร้อยละ 32.52 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มีเพียงร้อยละ 3.70 และผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับข่าวสารจากการอบรม (หลักสูตรเฉพาะ) มีเป็นจำนวนน้อยที่สุด (1.22%) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากการปฏิบัติของสหกรณ์ ซึ่งจัดการประชุมกลุ่มสมาชิกเพื่อให้ความรู้และแจ้งข่าวสารการดำเนินงานของสหกรณ์ให้สมาชิกทราบในการประชุมกลุ่มสมาชิกปีละ 3 ครั้ง และสมาชิกสหกรณ์สามารถติดต่อขอรับความรู้หรือข่าวสารเพิ่มเติมด้วยตนเองจากสหกรณ์ หรือได้รับแจ้งข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ รวมทั้งเข้ารับการอบรมหลักสูตรเฉพาะ สามารถชี้ให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ผู้ให้ข้อมูลสามารถรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ได้โดยเฉพาะการประชุมกลุ่มเป็นส่วนใหญ่และติดต่อโดยตรงกับสหกรณ์ซึ่งได้รับความสะดวกพอควร

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งที่ได้รับข่าวสาร

การอบรม/ข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประชุมกลุ่ม	103	63.19
สมาชิกติดต่อโดยตรงกับสหกรณ์	53	32.52
อบรมสมาชิก (หลักสูตรเฉพาะ)	2	1.22
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	5	3.07
รวม	163	100.00

จำนวนธุรกิจกับสหกรณ์

ประเภทธุรกิจที่รับบริการจากสหกรณ์

ตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลรับบริการธุรกิจจากสหกรณ์ มากกว่า 1 ธุรกิจถึงร้อยละ 95.71 รองลงมารับบริการธุรกิจสินเชื่อกู้เงินจากสหกรณ์อย่างเดียว และซื้อสินค้าจากสหกรณ์เพียงอย่างเดียว ร้อยละ 1.84 ผู้ให้ข้อมูลนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ธุรกิจเดียว ร้อยละ 0.61 และไม่มีผู้ให้ข้อมูลที่น่าผลผลิตมาจำหน่ายให้สหกรณ์เพียงอย่างเดียวแสดงได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด ส่วนใหญ่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ หลายธุรกิจ ในแนวทางให้บริการครบวงจรของสหกรณ์ กล่าวคือ สมาชิกสหกรณ์ทำธุรกิจกู้ยืมเงินจากสหกรณ์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพการเกษตรและได้ซื้อวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นำผลผลิตผลให้สหกรณ์รวบรวมจัดจำหน่าย มีรายได้จากการขายผลผลิตส่วนหนึ่งได้นำไปชำระหนี้กับสหกรณ์ และส่วนหนึ่งได้นำฝากไว้เป็นเงินออมเพื่ออนาคตสมาชิกสหกรณ์จึงมีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมซึ่งสมาชิกได้รับบริการจากสหกรณ์ในรูปแบบธุรกิจต่างๆ หลายๆ ธุรกิจประกอบกัน รวมทั้งยังเป็นนัยได้ว่าสมาชิกให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์อย่างครบวงจร

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทธุรกิจที่รับบริการจาก
สหกรณ์

ธุรกิจสหกรณ์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ให้บริการมากกว่า 1 ธุรกิจ	152	93.25
นำผลผลิตมาจำหน่ายให้กับสหกรณ์	4	2.46
ซื้อสินค้าจากสหกรณ์	3	1.84
กู้เงินจากสหกรณ์	3	1.84
นำเงินมาฝากกับสหกรณ์	1	0.61
รวม	163	100.00

จำนวนครั้งที่ติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์

ผลการวิจัยในตารางที่ 15 แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลติดต่อทำกิจกรรมกับสหกรณ์โดยเฉลี่ยประมาณ 8 ครั้งต่อปี ทั้งนี้เมื่อแบ่งกลุ่มเป็นช่วงแล้วกลุ่มที่มีมากที่สุดคือ กลุ่มที่ติดต่อยุ่ระหว่าง 1-5 ครั้ง (55.22%) รองลงมาร้อยละ 28.22 ติดต่อยุ่ระหว่าง 6-10 ครั้ง ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 11.66 ติดต่อธุรกิจระหว่าง 11-20 ครั้ง ร้อยละ 2.45 ติดต่อธุรกิจตั้งแต่ 20-30 ครั้งและมากกว่า 30 ครั้งขึ้นไป กล่าวได้ว่าสมาชิกสหกรณ์มีความสนใจให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำธุรกิจและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรม การติดต่อกับสหกรณ์เฉลี่ยประมาณ 8 ครั้งต่อปี ถือว่าสมาชิกมีการติดต่อบ่อยครั้งในระหว่างปี สำหรับสมาชิกที่มาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์ระหว่าง 20-30 ครั้ง จากการสัมภาษณ์พบว่า เป็นประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่มในการติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์ และสมาชิกที่ติดต่อกับสหกรณ์ มากกว่า 30 ครั้งขึ้นไป พบว่าเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้แทนสมาชิกและผู้บริหารกิจการต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์

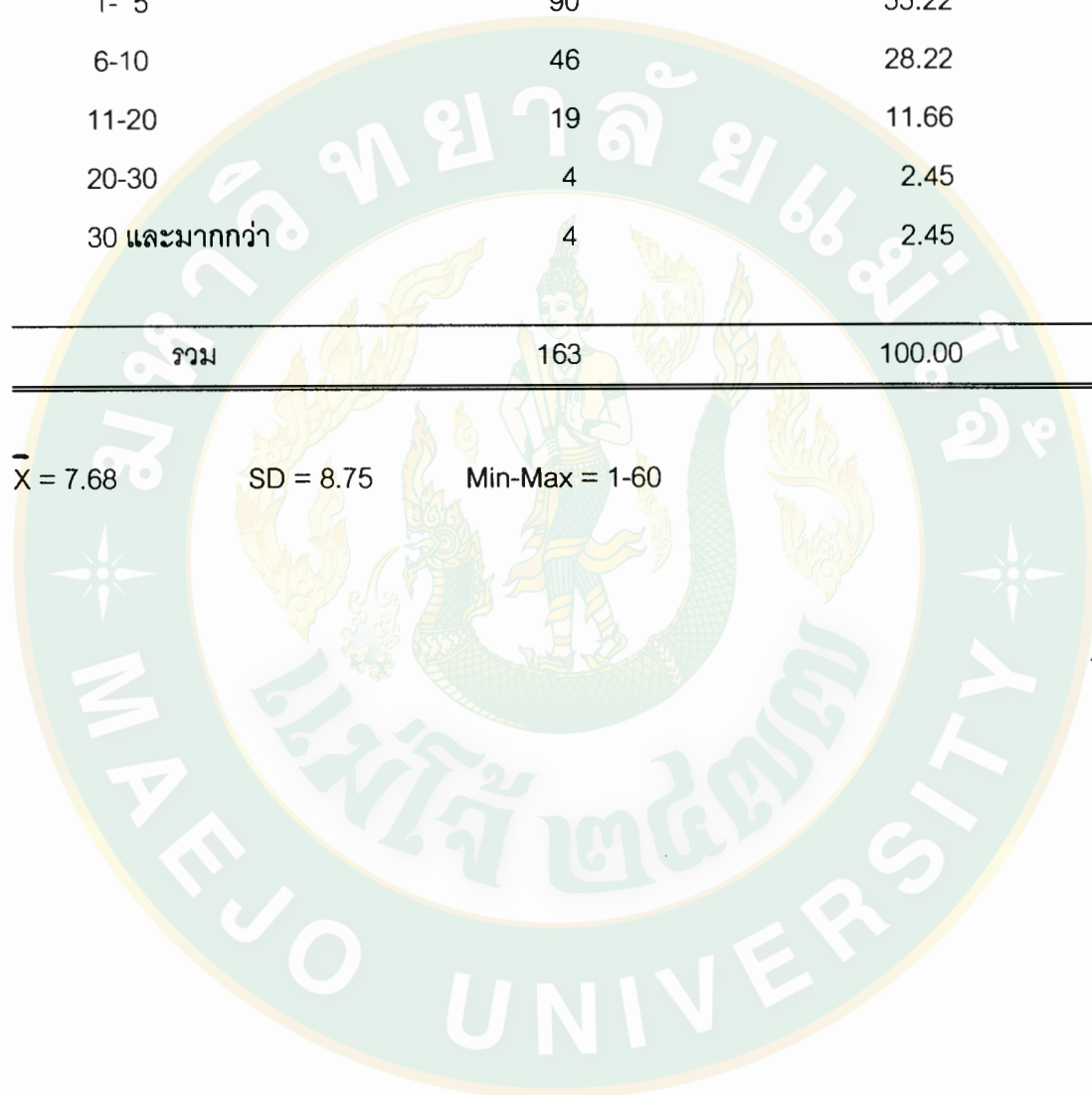
ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนครั้งที่ติดต่อทำธุรกิจ
กับสหกรณ์

จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1- 5	90	55.22
6-10	46	28.22
11-20	19	11.66
20-30	4	2.45
30 และมากกว่า	4	2.45
รวม	163	100.00

$\bar{X} = 7.68$

SD = 8.75

Min-Max = 1-60

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของ สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด

การวิจัยถึงระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วยข้อความ ซึ่งกำหนดปัจจัยที่ต้องศึกษาไว้ 7 ประการคือ

1. ธุรกิจการเงิน
2. ธุรกิจรวมซื้อ
3. ธุรกิจรวมขาย
4. การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่
5. สวัสดิการแก่สมาชิก
6. การพัฒนาสังคม
7. การพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละธุรกิจการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ระบุได้จากคำถามระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อการดำเนินกิจกรรม จำนวน 28 ข้อ ตามขั้นตอนวิธีการวิจัยในบทที่ 3 ดังนี้

ธุรกิจการเงิน

การศึกษาในตารางที่ 16 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมธุรกิจการเงินเฉลี่ยรวม 4.08 แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมปฏิบัติในระดับ "ปฏิบัติมาก" ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาแล้วพบว่า สมาชิกปฏิบัติกิจกรรมในธุรกิจการเงินมากทุกกิจกรรม คือสมาชิกนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ทั้งประเภทออมทรัพย์ และประเภทประจำ สมาชิกกู้เงินระยะปานกลางและระยะสั้นโดยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง และกู้เงินในรูปวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์ไม่เกิน 50,000 บาท รวมทั้งถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีในระดับมาก ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเนื่องมาจากแรงจูงใจจากเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพราะการให้ดอกเบี้ยเงินฝากสูงซึ่งเป็นธุรกิจหลักที่มีความสำคัญต่อสมาชิกมาก ซึ่งปรากฏในมติประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ วันที่ 11 ธันวาคม 2532 กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสหกรณ์สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ 1 บาท ทุกประเภท ประกอบกับการให้บริการเงินกู้แก่

สมาชิกทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 13 ซึ่งต่ำกว่าแหล่งเงินทุนอื่น ๆ เนื่องจากสหกรณ์กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ สำหรับสถาบันเกษตรกร อันจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกในการลงทุนทางการเกษตรที่มีต้นทุนต่ำ เมื่อเทียบกับแหล่งเงินทุนอื่น เช่น เงินกู้ธนาคารกรุงเทพ สาขาตอยสะเกิด ปี 2540 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 17.75 ต่อปี (ธนาคารกรุงเทพ มหาชน จำกัด สาขาตอยสะเกิด) ในกรณีนี้ที่สมาชิกถือหุ้น เพิ่มระหว่างปีนั้นมติที่ประชุมดังกล่าวก็ได้กำหนดเป็นวิถีปฏิบัติให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการระดมทุนของสหกรณ์ให้มีเงินทุนหมุนเวียนในสหกรณ์เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจการเงิน

(n=163)

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด					
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ				
- ฝากเงินประเภทออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์	82	50.31	71	43.56	9	5.52	1	.61	-	-	4.44	0.63	มาก	
- ฝากเงินประเภทประจำไว้กับสหกรณ์	58	35.58	94	57.69	9	5.52	2	1.23	-	-	4.28	0.62	มาก	
- ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง	60	36.81	77	47.24	18	11.04	6	3.68	2	1.23	4.15	0.85	มาก	
- กู้เงินระยะปานกลางจากสหกรณ์ (3 ปี) ไม่เกิน 300,000 บาท	53	32.52	83	50.92	19	11.66	6	3.68	2	1.23	4.10	0.83	มาก	
- กู้เงินระยะสั้นจากสหกรณ์ (1 ปี) ไม่เกิน 100,000 บาท	52	31.90	64	39.26	31	19.02	10	6.13	6	3.68	3.90	0.04	มาก	
- กู้เงินในรูปวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์ ไม่เกิน 50,000 บาท	51	31.29	63	38.04	34	20.86	10	6.13	6	3.68	3.87	0.04	มาก	
- สมาชิกถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีกับสหกรณ์	35	21.47	76	46.63	37	22.70	15	9.20	-	-	3.80	0.88	มาก	
		เฉลี่ย												
		34.27		46.19		13.76		4.38		1.40	4.08	1.44	มาก	

หมายเหตุ: มีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00 มีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67
 มีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33

ธุรกิจรวมซื้อ

ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 17 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้านธุรกิจรวมซื้อในระดับ "ปฏิบัติมาก" มีค่าเฉลี่ยรวม 4.29 จะเห็นว่าธุรกิจรวมซื้อซึ่งเป็นกิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกในการบริหารจัดการวัสดุการเกษตร สินค้าอุปโภค บริโภค ซึ่งเป็น การบริการที่ตรงตามความต้องการของสมาชิกนั้น สมาชิกระบุว่าสินค้าที่นำมาจำหน่ายมี คุณภาพและราคาที่เหมาะสมมาก สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมธุรกิจรวมซื้อในระดับ ปฏิบัติมากทุกกิจกรรม เนื่องจากสามารถเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก การมีส่วนร่วมใน ธุรกิจรวมซื้อของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิดนั้นจะเห็นภาพโดยส่วนรวมว่า สมาชิกระบุว่าได้ ปฏิบัติมาก และปฏิบัติมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.38 และ 38.04)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจรวมซื้อ

(n=163)

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด					
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ				
- ดำเนินตามระเบียบว่าด้วยการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (ซื้อเชื่อ)	79	48.47	72	44.17	11	6.75	-	-	1	0.61	4.40	0.67	มาก	
- ซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค และวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์	63	38.65	91	55.83	9	5.52	-	-	-	-	4.33	0.58	มาก	
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการชนิดสินค้าที่ต้องการให้สหกรณ์จัดการมาจำหน่ายให้กับสมาชิก	52	31.90	93	57.06	14	8.59	4	2.45	-	-	4.22	0.65	มาก	
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าและราคาที่สหกรณ์จำหน่าย	54	33.13	92	56.44	17	10.43	-	-	-	-	4.22	0.62	มาก	
	เฉลี่ย	38.04		53.38		7.82		0.61		0.15	4.29	0.63	มาก	
หมายเหตุ:	มีส่วนร่วมมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00			มีส่วนร่วมปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67								
	มีส่วนร่วมน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33												

ธุรกิจรวมขาย

ผลการวิจัยในตารางที่ 18 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการด้านธุรกิจรวมขาย จากสหกรณ์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.32 ซึ่งช่วยชี้ให้เห็นว่าสมาชิกมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมการบริการธุรกิจรวมขายนี้ในระดับมาก นั่นคือเมื่อพิจารณาแต่ละรายการสมาชิกก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในกิจกรรมบริการธุรกิจรวมขายในระดับมากทุกกิจกรรม กล่าวคือ พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการนำผลผลิตทางการเกษตรส่งมอบให้สหกรณ์จัดจำหน่ายมาก สมาชิกมีส่วนร่วมมากในการใช้บริการอุปกรณ์การตลาดเช่น เครื่องชั่ง ลานตาก และรถบรรทุก จากสหกรณ์ และสมาชิกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับซื้อผลผลิต ราคา และการบริการของสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้โดยสหกรณ์รับซื้อผลผลิตจากสมาชิกในราคาที่เป็นธรรมและให้ความมั่นใจแก่สมาชิกด้านการ ชั่ง ตวง วัด ซึ่งได้มาตรฐาน

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจการขาย

(n=163)

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด				
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ			
- นำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้กับสหกรณ์	72	44.17	86	52.76	3	1.84	2	1.23	-	-	4.40	0.50	มาก
- ใช้อุปกรณ์การตลาดเช่น เครื่องชั่งลาน ตากและรถบรรทุกของสหกรณ์	61	37.42	93	57.06	9	5.52	-	-	-	-	4.32	0.57	มาก
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับซื้อผลผลิต ราคาและการบริการของสหกรณ์	56	34.36	92	56.44	15	9.20	-	-	-	-	4.25	0.64	มาก
เฉลี่ย		38.56		55.42		5.52		0.41		-	4.32	0.59	มาก

หมายเหตุ: มีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00 มีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67
 มีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33

การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่

จากการศึกษาข้อมูลระบุเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ดังแสดงในตารางที่ 19 พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเป็นบริการของสหกรณ์ โดยภาพรวมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 ซึ่งระบุให้ทราบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมปฏิบัติในระดับ "ปฏิบัติมาก" ที่ให้เห็นว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรแผนใหม่แบบต่างๆ โดยครบวงจรตั้งแต่การเตรียมพันธุ์ เตรียมสถานที่และจัดจำหน่ายตามแผนที่สหกรณ์กำหนดไว้ในการดำเนินงานของสหกรณ์ได้แก่ โครงการเลี้ยงไก่สามสายเลือด โครงการปลูกแตงโม แตงไทย ปลูกข้าวและกระเทียม ซึ่งสหกรณ์ได้แนะนำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้สารเคมี และส่งเสริมให้สมาชิกขุดสระน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุนงบประมาณสมาชิกได้ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ในระดับมากอย่างสอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมเกษตรแผนใหม่

(n=163)

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด						
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ					
- ทำกิจกรรมการเกษตรแผนใหม่ โดยครบ วงจรตามคำแนะนำ	60	36.81	84	51.53	16	9.82	3	1.84	-	-	4.60	0.70	มาก		
- ลดปริมาณการใช้สารเคมี	59	36.20	82	50.31	19	11.66	3	1.84	-	-	4.21	0.72	มาก		
- เข้าร่วมโครงการชุดสระน้ำขนาดเล็กเพื่อ การเกษตร	52	31.90	95	58.28	11	6.75	5	3.07	-	-	4.19	0.69	มาก		
		เฉลี่ย		38.04		53.38		7.82		0.61		0.15	4.29	0.63	มาก

หมายเหตุ: มีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00 มีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67
มีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33

สวัสดิการแก่สมาชิก

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมใช้บริการสวัสดิการของสหกรณ์โดยสะเก็ดดังแสดงในตารางที่ 20 พบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเก็ด จำกัด มีส่วนร่วมรับบริการสวัสดิการช่วยเหลือและตอบแทนสมาชิกโดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 แสดงว่าสมาชิกมีส่วนร่วมรับบริการในระดับมาก ทั้งนี้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมรับการช่วยเหลือและได้รับผลตอบแทนจากสหกรณ์ในระดับมากทุกรายการย่อยดังนี้ คือในบริการด้านเงินช่วยเหลือฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกร่วมบริจาคเงินคนละ 10 บาท ช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกที่ถึงแก่กรรม และสหกรณ์ได้จัดสรรกำไรสุทธิเพื่อเป็นทุนสวัสดิการสะสมตอบแทนช่วยเหลือสมาชิกด้านเงินสวัสดิการเงินกองทุนกลุ่มสมาชิกสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล และสวัสดิการแก่สมาชิกที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิด

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก รับบริการสวัสดิการแก่สมาชิก

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด						
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ					
- สวัสดิการเงินช่วยเหลืออุปถัมภ์															
สงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัว	101	61.93	59	36.20	3	1.84	-	-	-	-	4.60	0.53	มาก		
- สวัสดิการเงินกองทุนกลุ่มสมาชิก	86	52.76	71	43.56	6	3.68	-	-	-	-	4.50	0.57	มาก		
- สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล	69	42.33	77	47.24	14	8.59	1	0.01	2	1.23	4.29	0.75	มาก		
- สวัสดิการที่สหกรณ์ให้กับสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ	56	34.36	91	55.83	15	9.20	-	-	1	0.61	4.23	0.66	มาก		
		เฉลี่ย		เฉลี่ย		เฉลี่ย		เฉลี่ย		เฉลี่ย		เฉลี่ย			
			47.85		45.71		5.83		0.15		0.46		4.41	0.63	มาก
หมายเหตุ:	มีส่วนร่วมมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00			มีส่วนร่วมปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67									
	มีส่วนร่วมน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33													

(n=163)

การพัฒนาสังคม

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์โดยสะเก็ด ดังแสดงในตารางที่ 21 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สหกรณ์ร่วมพัฒนาท้องถิ่นโดย ภาพรวมในระดับมากคือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.24 ทั้งนี้โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์เพื่อพัฒนา ท้องถิ่นในระดับมากทุกกิจกรรมคือ สหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์สนับสนุนประเพณีต่างๆ และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยสมาชิกมีส่วนร่วมทำบุญทอดผ้าป่า ทอดกฐิน สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารเสริมกลั้วน้ำว่าแก่เด็กนักเรียนก่อนวัยเรียน เพื่อให้ เป็นเยาวชนไทยมีร่างกายที่แข็งแรงในอนาคต สมาชิกร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นโดยการ ปลูกต้นไม้

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ด้านการพัฒนาสังคม

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด				
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ			
- ร่วมทอดผ้าป่ากุศล งานประเพณีท้องถิ่นกับสหกรณ์	59	36.20	89	54.60	14	8.59	1	0.61	-	-	4.26	0.64	มาก
- ร่วมคัดเลือกโรงเรียนที่สหกรณ์จะสนับสนุนโครงการอาหารเสริม	49	30.06	105	64.42	8	4.91	1	0.61	-	-	4.24	0.57	มาก
- ร่วมปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นกับสหกรณ์	54	33.13	92	56.44	16	9.82	1	1.23	-	-	4.22	0.64	มาก
เฉลี่ย		33.13		8.48		7.78		0.61		-	4.24	0.62	มาก
หมายเหตุ:	มีส่วนร่วมมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00			มีส่วนร่วมปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67							
	มีส่วนร่วมน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33											

(n=163)

การพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยดังแสดงในตารางที่ 22 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในสหกรณ์โดยภาพรวมในระดับมากกล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.89 ดึงเห็นได้จากการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมของสหกรณ์ที่จัดอยู่ในหมวดการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของสหกรณ์ กล่าวคือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรับเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกและการลาออกจากสหกรณ์ด้วยความสมัครใจ และกำหนดข้อบังคับของสหกรณ์ โดยยึดหลักตามระเบียบและมติต่างๆ ที่กำหนด โดยที่ประชุมใหญ่ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และที่ประชุมกลุ่มสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจหรือร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ โดยยึดถือหลักประชาธิปไตยและสมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสมาชิกมีสิทธิเสมอภาคในการออกเสียง ในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ด้านการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (n=163)

กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การปฏิบัติกิจกรรม										ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	
	ปฏิบัติมากที่สุด		ปฏิบัติมาก		ปฏิบัติปานกลาง		ปฏิบัติน้อย		ปฏิบัติน้อยที่สุด					
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ				
- ร่วมตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้า-ลาออกของสมาชิก	87	53.37	73	44.79	2	1.23	-	-	1	0.61	4.51	0.56	มาก	
- ร่วมตัดสินใจกำหนดข้อบังคับของสหกรณ์ และปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับระเบียบ และมติต่างๆ	89	54.60	68	41.72	3	1.84	3	1.84	-	-	4.50	0.60	มาก	
- ปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย โดยมีสิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจของสหกรณ์	83	50.92	76	46.63	4	2.45	-	-	-	-	4.49	0.55	มาก	
- ร่วมแสดงความคิดเห็น และออกเสียงในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์	77	47.24	82	50.31	3	1.84	1	0.61	-	-	4.44	0.60	มาก	
เฉลี่ย		51.53		45.84		1.84		0.61		0.15	4.89	0.59	มาก	
หมายเหตุ:	มีส่วนร่วมมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65-5.00				มีส่วนร่วมปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67							
	มีส่วนร่วมน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33												

**ความสัมพันธ์ของปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก
กับการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมของ สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด**

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ต่างๆ
กับการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด นั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตาม
ปัจจัยที่ระบุไว้ในนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ดังนี้คือ

ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่

เพศ

อายุ

สถานภาพการสมรส

ระดับการศึกษา

จำนวนคนในครอบครัว

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

รายได้

ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์

การเข้าเป็นสมาชิก

การเข้ารับการอบรม

จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

ผู้วิจัยการทดสอบสมมติฐานว่าลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมมีความ
สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด โดยใช้วิธี
วิเคราะห์เทียบเคียงกับค่านัยสำคัญทางสถิติ ไคสแควร์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มี
ระดับการวัดที่เป็นนามบัญญัติได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และใช้วิธีวิเคราะห์
เปรียบเทียบกับนัยสำคัญทางสถิติตามวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson ศึกษาตัวแปรอิสระที่มี
คุณสมบัติตั้งแต่ตัวแปรอันดับแรกขึ้นไป ได้แก่ อายุ จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่
เป็นกรรมสิทธิ์ การเข้าเป็นสมาชิก การเข้ารับการอบรม และจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ประเภท
ต่างๆ

ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิก

เพศ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 23 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชาย 129 คน เพศหญิง 34 คน มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยเป็นค่าเทียบเคียงจึงแยกเป็น 2 ส่วนคือ มีส่วนร่วมปฏิบัติมากกว่าค่าเฉลี่ย (มีส่วนร่วมมาก) และมีส่วนร่วมปฏิบัติน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (มีส่วนร่วมน้อย) ผลการทดสอบพบว่าเพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ทั้งหมด ($X^2 = 7.82$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศชายมีการตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นมีความกล้าที่จะร่วมกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มากกว่าเพศหญิง

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์แต่ ละกิจกรรมพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตร แผนใหม่ ($X^2 = 17.29$) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกิจกรรมด้านการพัฒนา สังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($X^2 = 13.84$) ทั้งนี้เพศชายซึ่งเป็นเรี่ยวแรงสำคัญทางการเกษตรมี อิทธิพลและมีส่วนร่วมตัดสินใจในการมีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเป็น การเกษตรที่สร้างความมั่นใจด้านผลตอบแทนทางการเกษตรและรายได้ เพศมีอิทธิพลและมีส่วน ร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามกลับพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกิจกรรม ด้านธุรกิจการเงิน ($X^2 = 11.29^{NS}$) ธุรกิจรวมซื้อ ($X^2 = 8.86^{NS}$) ธุรกิจรวมขาย ($X^2 = 9.14^{NS}$) สวัสดิการแก่สมาชิก ($X^2 = 4.01^{NS}$) และการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ($X^2 = 2.70^{NS}$) แสดงว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในธุรกิจและกิจกรรมเหล่านี้ นั่นคือถึงแม้เพศจะ ต่างกัน ก็ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด แตกต่างกัน

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกเกิด จำกัด
กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์

(n = 163)

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	เพศ (n)		ค่าไคสแควร์ จำนวน χ^2	ความน่าจะเป็น P-value
	ชาย (n=129)	หญิง (n = 34)		
ธุรกิจการเงิน			11.29 ^{NS}	0.42
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	110	22		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	19	12		
ธุรกิจรวมซื้อ			8.86 ^{NS}	0.18
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	117	22		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	12	12		
ธุรกิจรวมขาย			9.14 ^{NS}	0.08
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	120	27		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	9	7		
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่			17.29 [*]	0.01
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	120	29		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	9	5		
สวัสดิการแก่สมาชิก			4.01 ^{NS}	0.20
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	118	32		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	11	8		
การพัฒนาสังคม			13.84 [*]	0.02
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	123	28		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	6	7		

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	เพศ (n)		ค่าไคสแควร์	ความน่าจะเป็น
	ชาย (n=129)	หญิง (n = 34)	คำนวณ χ^2	P-value
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย			2.70 ^{NS}	0.46
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	118	28		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	11	6		
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	129	34	7.82 [*]	0.03

อายุ

ผลจากการศึกษาในตารางที่ 24 เมื่อทดสอบด้วยสัมประสิทธิ์ (r) ตามแบบของ Pearson correlation พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ($r = 0.05$, $p = 0.53$) ผลการวิเคราะห์ ปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากอายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของ สหกรณ์ ด้านธุรกิจการเงิน ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย และการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ สวัสดิการแก่สมาชิก การพัฒนาสังคม และการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย นั่นคือ สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอย สะเกิด จำกัด ไม่แตกต่างกัน สำหรับค่าความสัมพันธ์ที่แสดงว่าเป็นลบอาจชี้ให้เห็นว่าสมาชิก สหกรณ์ที่มีอายุต่างกันบางกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ต่างกันไปไม่มีอิทธิพล และไม่ทำให้ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด แตก ต่างกัน

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างด้านอายุของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์	ความน่าจะเป็น
	r	P-value
ธุรกิจการเงิน	-0.14	0.07
ธุรกิจรวมซื้อ	-0.02	0.84
ธุรกิจรวมขาย	-0.03	0.68
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	-0.03	0.68
สวัสดิการแก่สมาชิก	-0.07	0.41
การพัฒนาสังคม	0.01	0.93
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	0.12	0.12
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	-0.05	0.53

สถานภาพสมรส

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิดในตารางที่ 25 โดยแบ่งสถานภาพสมรสของสมาชิกสหกรณ์ 163 คน เป็นสถานภาพโสด และแต่งงาน และแบ่งส่วนร่วมในกิจกรรมเป็น มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก (มากกว่าคะแนนเฉลี่ย) และมีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย (น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ย) ปรากฏว่าสมาชิกสหกรณ์มีสถานภาพโสดเพียงจำนวน 7 คน จึงทำให้มีค่าคาดหวังการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ในแต่ละ cell (เป็นมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์มาก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์น้อย) มีค่าต่ำกว่า 5 และไม่สามารถรวมกลุ่มอื่นได้อีก หากนำเอาตัวเลขดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์ก็เป็นการผิดข้อตกลงพื้นฐานของการนำเอา Chi-Square มาใช้ในการวิเคราะห์ (Kirk, 1978: 334) การแสดงความสัมพันธ์ของสถานภาพสมรสของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด

จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ จึงนำเอาเฉพาะตาราง แยกประเภทในแต่ละ cell มาแสดงไว้โดยมิได้ใช้ค่า Chi-Square ประกอบทั้งนี้ค่าที่สังเกตได้จริงก็พอจะชี้ให้เห็นได้ว่า สถานภาพสมรสไม่ทำให้การมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ด้านสถานภาพสมรสของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	สถานภาพสมรส (n)	
	โสด (n=7)	แต่งงาน (n=156)
ธุรกิจรวมขาย		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	149
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	7
ธุรกิจการเงิน		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	135
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	21
ธุรกิจรวมซื้อ		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	145
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	11
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	142
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	14

ตารางที่ 25 (ต่อ)

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	สถานภาพสมรส (n)	
	โสด (n=7)	แต่งงาน (n=156)
สวัสดิการแก่สมาชิก		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	146
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	10
การพัฒนาสังคม		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	142
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	14
การปกครองตามระบบ ประชาธิปไตย		
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	7	148
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	18
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	7	156

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยในตารางที่ 26 พบว่าระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์ 163 คน สามารถจัดแบ่งเป็นระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า จำนวน 99 คน และสูงกว่าประถมศึกษาตอนต้น (การศึกษาคณะบังคับ) จำนวน 64 คน และสามารถจัดแบ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยรวมการมีส่วนร่วมคือ มีส่วนร่วมปฏิบัติมากและมีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย เมื่อพิจารณาค่าความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด ($X^2 = 6.210^{NS}$) ในทุกกิจกรรม เมื่อทดสอบด้วยสถิติ X^2 -test แสดงว่าระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพล และไม่ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด แตกต่างกัน

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ด้านระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยสะกัด จำกัด
กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา (n)		ไคสแควร์	
	ประถมต้นและต่ำกว่า (n=99)	สูงกว่าประถมต้น (n=64)	จำนวน χ^2	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน			76.71 ^{NS}	0.35
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	85	57		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	14	7		
ธุรกิจรวมซื้อ			31.36 ^{NS}	0.41
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	90	50		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	6	14		
ธุรกิจรวมขาย			14.40 ^{NS}	0.50
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	90	5		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	9	10		
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่			39.43 ^{NS}	0.25
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	88	57		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	11	7		
สวัสดิการแก่สมาชิก			17.41 ^{NS}	0.31
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	91	50		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	8	14		
การพัฒนาสังคม				
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	90	50		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	9	5		
การปกครองตามระบบประชาธิปไตย			23.27 ^{NS}	0.47
มีส่วนร่วมปฏิบัติมาก	99	50		
มีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	-	14		
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	99	64	6.21 ^{NS}	0.49

จำนวนคนในครอบครัว

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson correlation ดังแสดงในตารางที่ 27 พบว่าจำนวนคนในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อด จำกัด ($r = 0.08$, $p = 0.65$) แสดงว่าจำนวนคนในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ แต่จำนวนคนในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์บางกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แตกต่างในบางธุรกิจเช่น ธุรกิจการเงิน ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ และการพัฒนาสังคม อธิบายการมีส่วนร่วมของจำนวนคนในครอบครัวของสมาชิกที่มีไม่ถึง 4 คน เป็นครอบครัวเล็กหรืออยู่เพียงลำพัง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ลดลงได้ในบางธุรกิจนั้นคือถึงแม้สมาชิกสหกรณ์จะมีจำนวนคนในครอบครัวที่ต่างกัน ก็ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อด จำกัด แตกต่างกันอย่างใด

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ด้านจำนวนคนในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

กิจกรรม/การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์ r	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน	-0.03 ^{ns}	0.75
ธุรกิจรวมซื้อ	-0.08 ^{ns}	0.30
ธุรกิจรวมขาย	-0.04 ^{ns}	0.58
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	-0.08 ^{ns}	0.32
สวัสดิการแก่สมาชิก	0.12 ^{ns}	0.14
การพัฒนาสังคม	-0.01 ^{ns}	0.89
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	0.04 ^{ns}	0.65
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	-0.08 ^{ns}	0.30

ความสัมพันธ์ของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วม กิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด

รายได้

เมื่อศึกษาถึงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิกสหกรณ์รอยสะเกิด จำกัด กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 28 พบว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ($r = 0.04, P = 0.65$) เมื่อทดสอบด้วยสถิติด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตามแบบของ Pearson correlation แสดงว่ารายได้ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ แต่ในบางกลุ่มรายได้ของสมาชิกเพิ่มขึ้น อธิบายได้ว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจการเงินลดลงความจำเป็นที่สมาชิกต้องการกู้เงินจากสหกรณ์ลดลงเพียงเล็กน้อย และทำให้การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการใช้สิทธิในการทำธุรกิจตามระบอบประชาธิปไตยลดลงเพียงเล็กน้อย นั่นคือถึงแม้สหกรณ์จะมีรายได้ที่ต่างกัน ก็ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด แตกต่างกันอย่างใด

ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์

การศึกษาวเคราะห์ความสัมพันธ์ของจำนวนที่ดินที่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มีสิทธิถือครองกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกปรากฏผลดังตารางที่ 29 โดยใช้สถิติ Pearson correlation พบว่า ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ในภาพรวม ($r = 0.04, p = 0.66$) แต่อย่างไรก็ตามจำนวนที่ดินถือครองของสมาชิกสหกรณ์กลับมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกิจกรรมด้านธุรกิจรวมคือ ในผลทางเดียวกันเพียงกิจกรรมเดียวคือ จำนวนที่ดินถือครองของสมาชิกมากขึ้น อธิบายการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ที่เพิ่มมากขึ้นได้เพียงเล็กน้อย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปเป็นภาพรวมได้ว่าที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ ถึงแม้สมาชิกมีที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ต่างกัน ก็ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด แต่อย่างไรก็ตาม

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ด้านรายได้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์ r	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน	-0.01 ^{ns}	0.95
ธุรกิจรวมซื้อ	0.02 ^{ns}	0.84
ธุรกิจรวมขาย	0.04 ^{ns}	0.62
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	0.03 ^{ns}	0.74
สวัสดิการแก่สมาชิก	0.01 ^{ns}	0.90
การพัฒนาสังคม	0.14 ^{ns}	0.07
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	-0.01 ^{ns}	0.89
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	0.04 ^{ns}	0.65

การเข้าเป็นสมาชิก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด (ตารางที่ 30) โดยใช้สถิติ Pearson correlation พบว่าการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ($r = 0.06$, $p = 0.48$) บางกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แตกต่างในบางธุรกิจเช่น ธุรกิจการเงิน ธุรกิจรวมซื้อ การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ และสวัสดิการสังคมคือ การเข้าเป็นสมาชิกในระยะเวลาที่ต่างกัน การเป็นสมาชิกใหม่ อธิบายการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ที่ลดลงได้เพียงบางธุรกิจ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ถึงแม้ว่าสมาชิกใหม่หรือสมาชิกเก่าซึ่งมีระยะเวลาการ

เป็นสมาชิกที่ต่างกัน แต่ก็ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด แตกต่างกัน

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ด้านที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์ r	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน	0.03 ^{ns}	0.73
ธุรกิจรวมซื้อ	0.16 [*]	0.05
ธุรกิจรวมขาย	0.06 ^{ns}	0.44
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	0.01 ^{ns}	0.86
สวัสดิการแก่สมาชิก	0.09 ^{ns}	0.27
การพัฒนาสังคม	0.01 ^{ns}	0.94
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	0.06 ^{ns}	0.41
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	0.04 ^{ns}	0.66

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ด้านระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด
กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์ r	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน	-0.06 ^{ns}	0.42
ธุรกิจรวมซื้อ	-0.03 ^{ns}	0.71
ธุรกิจรวมขาย	0.03 ^{ns}	0.68
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	-0.11 ^{ns}	0.17
สวัสดิการแก่สมาชิก	-0.04 ^{ns}	0.60
การพัฒนาสังคม	0.06 ^{ns}	0.47
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	0.13 ^{ns}	0.10
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	0.06 ^{ns}	0.48

การเข้ารับการอบรม

การศึกษาตารางที่ 31 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเข้ารับการอบรมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ โดยใช้สถิติ Pearson correlation พบว่าการเข้ารับการอบรมของสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิก ($r = 0.12, P = 0.12$) แสดงว่าการเข้ารับการอบรมของสมาชิกไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ แต่การเข้ารับการอบรม ประสบการณ์จากการเข้ารับการอบรม และการรับข่าวสารที่น้อยครั้ง อธิบายการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ที่ลดลงได้ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปเป็นภาพรวมได้ว่าการเข้ารับการอบรม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด แตกต่างกัน แต่การได้รับการอบรมที่น้อยครั้งจะทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ลดลง

ร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ การเกษตรรดอยสะเกิด จำกัด แตกต่างกัน แต่ การได้รับการอบรมที่น้อยครั้งจะทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ลดลง

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ด้านการเข้ารับการอบรมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรดอยสะเกิด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์ r	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน	-0.02	0.18
ธุรกิจรวมซื้อ	-0.10	0.20
ธุรกิจรวมขาย	-0.10	0.21
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	-0.12	0.14
สวัสดิการแก่สมาชิก	-0.07	0.38
การพัฒนาสังคม	-0.05	0.55
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	-0.11	0.17
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	-0.12	0.12

จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 32 แสดงความสัมพันธ์ของจำนวนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิก โดยใช้สถิติ pearson correlation พบว่าจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรดอยสะเกิด จำกัด ($r = 0.07$, $P = 0.35$) แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์แต่สมาชิกที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ในจำนวนที่ต่างกัน บางกลุ่มไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมธุรกิจการชาย อธิบายการมีส่วนร่วมในธุรกิจการ

ว่าสมาชิกมีจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ต่างกัน แต่ก็ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกเกิด จำกัด แตกต่างกัน

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกเกิด จำกัด กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์

การมีส่วนร่วม	ค่าความสัมพันธ์ r	ความน่าจะเป็น P-value
ธุรกิจการเงิน	0.07 ^{ns}	0.38
ธุรกิจรวมซื้อ	0.05 ^{ns}	0.55
ธุรกิจรวมขาย	-0.02 ^{ns}	0.78
การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่	0.07 ^{ns}	0.41
สวัสดิการแก่สมาชิก	0.02 ^{ns}	0.76
การพัฒนาสังคม	0.00 ^{ns}	0.97
การพัฒนาการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตย	0.01 ^{ns}	0.87
การมีส่วนร่วมทั้งหมด	0.07 ^{ns}	0.35

การสรุปสมมติฐาน

จากผลการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ซึ่งสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าเพศของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน

2. อายุ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุของสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของ สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

3. สถานภาพสมรส

การทดสอบสมมติฐานว่า สถานภาพสมรสของสมาชิกสหกรณ์จะไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด หรือไม่นั้นจึงแสดงออกถึงการไม่สามารถสรุปสมมติฐานได้

4. ระดับการศึกษา

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

5. จำนวนคนในครอบครัว

การทดสอบสมมติฐานพบว่า จำนวนคนในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

เศรษฐกิจและสังคม

1. รายได้

การทดสอบสมมติฐานพบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

2. ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

3. การเข้าเป็นสมาชิก

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

4. การเข้ารับการอบรม

ผลการวิจัยพบว่า การเข้ารับการอบรมและแหล่งที่รับข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

5. จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

การทดสอบสมมติฐานพบว่า จำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด นั้น สามารถสรุปผลการทดสอบได้ว่า ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึงยอมรับ

สมมติฐานเพียงอย่างเดียว ส่วนอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว และ ความสัมพันธ์ของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ด้าน รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ การ เข้าเป็นสมาชิก การเข้ารับการอบรมและจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการศึกษา

(Summary)

การวิจัยถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกััด จังหวััด เชียงใหม่ ได้เก็บข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกััด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกััด
2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกััด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร กับปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

ผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกััด กลุ่มสมาชิก 35 กลุ่ม จาก 12 ตำบล ในอำเภอรอยสะแกก่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ประชากรตัวอย่างทั้งหมด 163 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) และหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างคน (sample size) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.075 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) ที่ทดสอบความตรง (content validity) และทดสอบความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกััด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรศึกษา จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences: SPSS/PC+) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย คำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) และปลายปิด (close-ended question) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

เศรษฐกิจและสังคม และข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์สมาชิกการเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47 ปี โดยผู้มีอายุน้อยที่สุดคือ 27 ปี และอายุสูงสุด 73 ปี ผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากแต่งงานแล้ว และจบชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) มากที่สุดมีจำนวนคนในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน โดยมีจำนวนคนในครอบครัวต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 8 คน สมาชิกสหกรณ์มีอาชีพหลักทางการเกษตรมากที่สุดคือ การทำนา และอาชีพเสริมจำนวนมากที่สุดคือ จากการรับจ้างมีรายได้เฉลี่ย 59,478.53 บาทต่อปี มีที่ดินถือครองเพื่อการเกษตรเป็นกรรมสิทธิ์เฉลี่ย 4.53 ไร่ ขนาดที่ดินซึ่งผู้ให้ข้อมูลถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ใหญ่ที่สุดคือ 21 ไร่ และเล็กที่สุดคือ 1 ไร่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์อยู่เพื่อทำการเกษตรขนาดเล็กระหว่าง 1-5 ไร่ และสมาชิกสหกรณ์ 10 ปี ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกเก่า มีระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกนานที่สุด 33 ปี และมีระยะเวลาที่เป็นสมาชิกลน้อยที่สุด 1ปี ถือว่าเป็นสมาชิกรใหม่ ผู้ให้ข้อมูลได้เข้ารับการอบรมและรับข่าวสารจากสหกรณ์เฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมและรับข่าวสารจากแหล่งข้อมูลคือ การประชุมกลุ่มสมาชิก ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนที่ติดต่อกับสหกรณ์เฉลี่ย 9 ครั้งต่อปี โดยมีส่วนร่วมรับบริการ หลายๆ กิจกรรมในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิดจำกัด

2. การมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ของสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด มาก โดยมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมด้านธุรกิจการเงิน

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมปฏิบัติในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยรวม 4.08 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.44) เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากทุกกิจกรรม มีส่วนร่วมในการฝากเงินไว้กับสหกรณ์ทั้งประเภทออมทรัพย์ และประจำ ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยเงินกู้ระยะสั้น และระยะปานกลาง ตลอดจนกู้เงินในรูปวัตถุประสงค์การเกษตร

สมาชิกที่มีส่วนร่วมในการถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีเพื่อเป็นการสะสมหุ้นให้สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น

2.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมด้านธุรกิจรวมซื้อ สมาชิกมีส่วนร่วมมากทุกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.29 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) สมาชิกมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก และซื้อสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภค วัสดุการเกษตรจากสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการชนิดสินค้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าและราคาที่จำหน่าย

2.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมด้านธุรกิจรวมขาย

ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมปฏิบัติมากทุกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.32 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนำผลผลิตทางการเกษตรส่งมอบให้สหกรณ์จัดจำหน่ายให้บริการอุปกรณ์การตลาด และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับซื้อผลผลิตจากสมาชิกด้านราคา และการบริการของสหกรณ์

2.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมด้านการส่งเสริมเกษตรแบบใหม่

การวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมปฏิบัติในระดับมาก ทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามคำแนะนำส่งเสริมของสหกรณ์ให้ทำการเกษตรแบบใหม่ (ทฤษฎีใหม่ ไร่นาสวนผสม) โดยครบวงจร ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมลดปริมาณการใช้สารเคมีและสมาชิกมีส่วนร่วมโครงการชุดสระน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2.5 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรม ด้านสวัสดิการแก่สมาชิกและสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมรับบริการกิจกรรมสวัสดิการของสหกรณ์ทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .63) ซึ่งจัดเป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากโดยภาพรวมและมีส่วนร่วมมากในแต่ละกิจกรรมคือ สมาชิกมีส่วนร่วมในสวัสดิการเงินช่วยเหลือฌาปนกิจสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัว สมาชิกการเงินกองทุนกลุ่ม สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและสวัสดิการแก่สมาชิกที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ

2.6 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรม ด้านการพัฒนาสังคม

การวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาชุมชนทุกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.24 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62) สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วม ใน

กิจกรรมสหกรณ์ส่งเสริมประเพณีต่างๆ วัฒนธรรมท้องถิ่น ร่วมกิจกรรมโครงการอาหารเสริมกล้วยน้ำว้าแก่เด็กนักเรียนก่อนวัยเรียนและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นโดยการปลูกต้นไม้

2.7 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมด้านการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

สมาชิกมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้านการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยภาพรวมในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 4.89 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) และร่วมปฏิบัติแต่ละกิจกรรมมากคือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจรับเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิก และการลาออกด้วยความสมัครใจ ร่วมกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมกลุ่มและประชุมคณะกรรมการ ปฏิบัติตามกฎหมาย และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย มีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และแสดงความคิดเห็น การออกเสียงโดยเสรีในกิจกรรมต่างๆของสหกรณ์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก๊าด จำกัด ผลการวิจัยพบว่า เฉพาะปัจจัยเพศของสมาชิกเท่านั้นที่แสดงผลว่า มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ เพียงปัจจัยเดียว สำหรับ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนคนในครอบครัว รายได้ ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิก การเข้ารับการอบรมและแหล่งที่รับข่าวสาร และจำนวนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ไม่แสดงความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก๊าด จำกัด แต่อย่างใด

อภิป്രายผลการศึกษา (Implications)

การวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด เป็นครอบครัวเกษตรกรขนาดเล็ก มีจำนวนคนในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน (ตารางที่ 6) ซึ่งถือว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั่วไปมีเพียงพอต่อการดำรงชีวิต และการปฏิบัติงานด้านการเกษตร มีพื้นที่ถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์เฉลี่ยครอบครัวละ 4.53 ไร่ (ตารางที่ 10) ถือว่ามีที่ดินทำกินขนาดเล็ก สาเหตุอาจเนื่องมาจากการได้รับมรดกตกทอดกรรมสิทธิ์ที่ดินจากบิดา มารดา ซึ่งแบ่งให้ลูกแต่ละคน ตามส่วนที่ดินที่มีอยู่ประกอบกับสมาชิกสหกรณ์บางส่วนมีการแบ่งขายที่ดินที่ทำกินของตนเอง จึงเป็นผลให้สมาชิกมีที่ดินถือครองจำนวนน้อย ในการประกอบอาชีพพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักการเกษตร โดยทำนาไร่ละ 80.50 (ตารางที่ 7) ในพื้นที่ทำกินค่อนข้างน้อยและจัดเป็นกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ทั้งนี้ถือว่าการทำนาไม่ต้องซื้อข้าวกินและมีความเคยชินปฏิบัติตามบรรพบุรุษสืบทอดมา เป็นการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม จึงส่งผลให้มีรายได้ในการประกอบอาชีพการเกษตรน้อย สมาชิกต้องมีอาชีพจากการรับจ้างและค้าขาย โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรและอาชีพเสริมเฉลี่ย 59,478.53 บาท (ตารางที่ 9) ซึ่งเพียงพอต่อการดำรงชีพเพราะทำการเกษตรพอกินและมีรายได้จากอาชีพเสริม หากสมาชิกต้องการเพิ่มผลผลิตการเกษตรและมีรายได้การเกษตรสูงขึ้นควรปรับปรุงวิธีการผลิต หรืออาจเปลี่ยนทัศนคติสมาชิกไปประกอบอาชีพในรูปแบบอื่นเช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน และมีรายได้จากการทำอาชีพเสริม นอกภาคการเกษตรก็จะทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ในระดับ "ปฏิบัติมาก" ทุกกิจกรรมแต่มีข้อสังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์ ดังนี้

ธุรกิจการเงิน (ตารางที่ 16) สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ด้านธุรกิจการเงิน ในระดับปฏิบัติมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.08 ในธุรกิจการเงินนี้มีข้อสังเกตได้ว่า ธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก และการถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีกับสหกรณ์ สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในระดับรองลงมา อาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีข้อกำหนด ระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้ และเงื่อนไขต่างๆ ในการให้สมาชิกถือปฏิบัติเช่น การกำหนดวงเงินกู้ยืม สูงสุดไม่เกิน 300,000 บาท และการจ่ายเงินกู้ในรูปวัสดุการเกษตร สมาชิกบางกลุ่มมีความเห็นว่าวงเงินกู้ยืมที่กำหนดไม่เพียงพอต่อการลงทุนทำการเกษตร ซึ่งต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูงในสภาวะการณ์เศรษฐกิจตกต่ำอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ผ่านมา ประกอบกับสหกรณ์จ่ายเงินกู้ในรูปวัสดุการเกษตร ซึ่ง จำกัดในตราหรือยี่ห้อของวัสดุ ซึ่งบางครั้งไม่ตรงตามความต้องการของสมาชิก สำหรับการค้าประกันเงินกู้นั้น สหกรณ์มีข้อระเบียบกำหนดให้สมาชิกใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ ค่าประกันเงินกู้นั้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสำหรับสมาชิกที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และมีความต้องการที่จะกู้เงินจากสหกรณ์อาจก่อให้เกิดการกู้ยืมเงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงทำให้สมาชิกประสบปัญหาในการลงทุนด้านการเกษตรที่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง ส่วนการถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีนั้น สมาชิกบางกลุ่มอาจจะยังไม่เข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญของการระดมทุนในสหกรณ์ เพื่อที่สหกรณ์จะได้มีเงินทุนหมุนเวียน ที่จะบริการสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ ได้มากขึ้น สหกรณ์ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิก เปิดโอกาสให้สมาชิกที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านธุรกิจการเงิน และพิจารณาข้อกำหนด เงื่อนไขต่างๆ ให้สอดคล้องตามขีดความสามารถของสมาชิก เพื่อที่สมาชิกได้มีโอกาสปฏิบัติได้สะดวกขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้สมาชิกได้เข้าใจถึงความสำคัญของการระดมทุน และสหกรณ์เป็นองค์กรของสมาชิกที่สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับสมาชิกได้มากที่สุด

ธุรกิจรวมซื้อ (ตารางที่ 17) สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ด้านธุรกิจรวมซื้อในระดับปฏิบัติมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.29 ธุรกิจรวมซื้อนี้มี

ข้อสังเกตได้ว่า สมาชิกมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมนี้เป็นที่น่าพอใจ แต่สมาชิกบางกลุ่มมีข้อคิดเห็นว่าสหกรณ์มีการจำหน่ายสินค้า ณ ที่ทำการสหกรณ์การเกษตรรอยตะกวด จำกัด เพียงแห่งเดียว สหกรณ์ควรพิจารณาขยายสาขาหรือจุดจำหน่ายสินค้าไปตามตำบล หรือหมู่บ้านของสมาชิกก็จะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และสหกรณ์ควรสำรวจความต้องการชนิดสินค้า ปริมาณการใช้สินค้า จากสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะดวกและทราบตามต้องการของสมาชิกที่แท้จริง

ธุรกิจรวมชาย (ตารางที่ 18) สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรรอยตะกวด จำกัด ด้านธุรกิจรวมชาย ในระดับปฏิบัติมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.32 ธุรกิจรวมชายนี้ มีข้อสังเกตได้ว่า สมาชิกให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้เป็นที่น่าพอใจ แต่สมาชิกบางกลุ่มมีข้อคิดเห็นว่า สหกรณ์การเกษตรรอยตะกวด จำกัด มีการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกบางชนิดเท่านั้น เช่น ข้าวเปลือก และกระเทียมประกอบกับการจัดซื้อของสหกรณ์ล่าช้ากว่าพ่อค้าท้องถิ่น และต้องเสียค่าขนส่ง เมื่อเทียบกับการรับซื้อของพ่อค้าท้องถิ่นแล้ว สามารถซื้อได้รวดเร็วและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่ง สหกรณ์ควรพิจารณาปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการจัดซื้อ เพิ่มชนิดผลผลิตที่จัดซื้อให้มากขึ้น สอดคล้องกับการส่งเสริมการเกษตรที่แนะนำส่งเสริมให้สมาชิกปลูก และดำเนินการจัดซื้อให้บริการสมาชิกเท่าเทียมหรือมากกว่าการดำเนินการของพ่อค้าท้องถิ่น อันจะเป็นผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในธุรกิจรวมชายเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างถูกต้องดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจการเงิน พบว่าสมาชิกยังขาดความเข้าใจ ในระเบียบข้อกำหนด เงื่อนไข เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่สหกรณ์กำหนดจึงไม่สนองตอบความต้องการของสมาชิกได้ตามความประสงค์ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ

ให้สหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด โดยพนักงานสินเชื่อ จัดอบรมชี้แจงสมาชิก และประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้เข้าใจถึง ระเบียบ ข้อกำหนด เงื่อนไขต่างๆ โดยทั่วถึง

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า สมาชิกมีความต้องการในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ธุรกิจการเงิน สมาชิกต้องการให้สหกรณ์พิจารณาขยายวงเงินกู้สูงสุดจากที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยเงินกู้ระยะปานกลาง 300,000 บาท เป็น 500,000 บาท เนื่องจากปัจจุบันค่าของเงินลดลงต้นทุนทางการเกษตรสูงขึ้น

ธุรกิจซื้อ สหกรณ์จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกโดยบริการ ณ ที่ทำการสหกรณ์ ควรมีสาขาเปิดจำหน่ายตามตำบลหรือหมู่บ้านเพื่อสะดวกในการซื้อ

ธุรกิจรวมขาย สหกรณ์รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรแก่สมาชิก เพียงข้าวเปลือก และกระเทียม เท่านั้น ควรจะรวบรวมพืชผลชนิดอื่นด้วย เพื่อที่สมาชิกที่ปลูกพืชชนิดอื่นจะได้มีตลาดที่แน่นอน ข้อเสนอแนะของสมาชิกจากแบบสัมภาษณ์

ด้านการให้การศึกษอบรม สมาชิกให้ข้อเสนอแนะจากแบบสัมภาษณ์ซึ่งระบุว่า ต้องการรับการอบรมด้านการประกอบอาชีพเสริม ตลอดจนการทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น จากสหกรณ์

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเข้าใจถึงการดำเนินงานในธุรกิจต่างๆ และพิจารณาขยายธุรกิจตอบสนองบริการให้แก่สมาชิกให้มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพเสริม และความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการเกษตรให้มากขึ้น ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพิ่มเติมขึ้นจากการปฏิบัติเดิมที่มีอยู่แล้ว

3. จากการสัมภาษณ์สมาชิกได้ข้อคิดเห็นว่า สหกรณ์บริการธุรกิจแก่สมาชิกเป็นที่พอใจ แต่เนื่องจากพนักงานสหกรณ์บางคน ให้บริการแก่สมาชิกยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่งผลกระทบให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและสหกรณ์ไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ประสานความเข้าใจ และแก้ไขภาพพจน์ หรือปรับปรุงคุณภาพการบริการของพนักงานสหกรณ์ในด้านการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Recommendations for Further Study)

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมึงานวิจัยในลักษณะเป็นการเปรียบเทียบบทบาทการสหกรณ์ ของสหกรณ์ การเกษตร ที่มีผลต่อระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของสหกรณ์ ว่าสหกรณ์สามารถอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกได้มากเพียงใด
2. การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการให้บริการธุรกิจ สวัสดิการ และการส่งเสริมด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อทราบถึงปัญหาและสาเหตุที่มีต่อการปฏิบัติตามการบริการธุรกิจของสหกรณ์ ซึ่งจะเป็ข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ นำไปปรับปรุงวิธีการส่งเสริมและการให้บริการที่มีความเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2531. การสหกรณ์ในประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

_____. 2532. คู่มือการสอนวิชาสหกรณ์ในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: เอกสารเผยแพร่
กองวิชาการ, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับสถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในข้าราชการ. 2537.
แผนทิศทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2537 - 2546 และแผน
ปฏิบัติการส่งเสริมสหกรณ์ พ.ศ. 2538-2540. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2538 **อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กองฝึกอบรม. กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2530 **มาตรฐานการให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์**.
กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

กังสดาล ชัยยศ. 2538. **ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี
และจังหวัดเลยที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา. 2531. **ผลการวิจัยเรื่องปัญหาที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร: สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

จรัส กาใหญ่. 2527. **สถิติ 1**. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. 2527. **แนวคิดใหม่ในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุมพล หนีมพานิช. 2526. "บรรทัดฐาน ค่านิยม สถานภาพและบทบาท." เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา. หน่วยที่ 1-8. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สารมวลชน จำกัด.
- ณรงค์ มีเนนันท. ไม่ระบุปีพิมพ์. **บทบาทของแม่บ้านเกษตรกร**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. 2528. "ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม." เอกสารการสอน=6วิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. หน่วยที่ 11. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- เทพ พงษ์พานิช. 2525. **หลักการส่งเสริมการเกษตร**. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- ธรรมบุญ ศิริพันธ์. 2530. **ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์ต่อการแสดงบทบาทในการสื่อสารของเกษตรกรตำบลในจังหวัดพัทลุง**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. รายงานการประชุมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายและกลวิธี. 10-12 กุมภาพันธ์ 2527. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นำชัย ทนผล. 2529. **การสนองตอบของประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นระยะที่ 2 (2529-2529)**. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- _____. 2538. **การวางแผนและประเมินผลโครงการส่งเสริม**. (พิมพ์ครั้งที่ 3) เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

- นำชัย ทนุผล. 2529. **การพัฒนาชุมชน: หลักและยุทธวิธี**. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย. 2527. "ประชากรศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์." **วารสารประชากรศึกษา 2**. (ธันวาคม 2527).
- บุญสม วราเอกศิริ. 2535. **ส่งเสริมการเกษตร: หลักและวิธีการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3) เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ปรัชญา เวลารักษ์. 2528. **แนวทางบางประการในการพิจารณาปัญหาของการพัฒนาชนบทไทย**. สถาบันไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัดสำเนา)
- ประคอง กรรณสูตร. 2528. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเสริฐ จรรยาสุภาพ. 2530. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมสภกรณ์บางประการกับพฤติกรรมของสมาชิกสหกรณ์ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมสันทรายจำกัด จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ปรีทัศน์สหกรณ์. 2538. **ข้อสังเกตในการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่ยุคโลกไร้พรมแดนของระบบสหกรณ์ปรีทัศน์สหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จุดทอง จำกัด.
- เปรมวดี สิทธิโกสัย. 2539. **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

- เผียน ไชยคร. 2524. การสำรวจสถานภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในเขตพัฒนาภาคเหนือ. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟิงเกอร์ปรีนแอนด์ มีเดีย จำกัด.
- ไพรัตน์ เสมอเชื้อ. 2541. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสตรีกับสมาชิกชายในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรชุมชนยวมจำกัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยรรยง สิทธิชัย. 2522. ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ปี 2521-2522. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. การพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วน จำกัด ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ศุภชัย มนต์ไพบูลย์. 2515. บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในการสนองตอบของสหกรณ์การเกษตร ในการสนองต่อความต้องการของเกษตรกรนักศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรแจ้ห่ม-เมืองปาน เชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมยศ นาวิการ. 2525. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สวลีดี เอกทัศน์. 2507. หลักสหกรณ์ประเภทต่างๆ. พระนคร: โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด. 2533. **ระเบียบสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด.**

เชียงใหม่: สำนักงานสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด.

_____. 2540. **รายงานกิจการประจำปี 2539/2540.** เชียงใหม่: สำนักงานสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด.

สอาด แก้วเกษ. 2538. **หลักปฏิบัติทางสหกรณ์.** บริษัทสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุดทอง จำกัด.

สุจินต์ เดาวีกุล 2527 **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2527.** กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สันนิบาตสหกรณ์. 2539. **รายงานกิจกรรมประจำปี 2539.** สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดอกเบญจ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2528. **จดหมายข่าวโครงการพัฒนาสังคม. 3 (มีนาคม 2528).**

_____. 2529. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

สำนักงานเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด. 2539. **"จำนวนเกษตรกรในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่."** เชียงใหม่: สำนักงานเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด. (อัดสำเนา).

- สุภัคดิช ไวศยาร์ทส์. 2538. **สหกรณ์กับการพัฒนาประเทศ**. บริษัทศันสหกรณ์.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท จุดทอง จำกัด.
- เสาวนีย์ จักรพิทักษ์. 2525. **หลักโภชนาการปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช.
- อังคณา สิมาวราไชย. 2525. **การเปรียบเทียบผลได้ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
สหกรณ์ธุรกิจ รพช.กับเกษตรกรภายนอก**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอนก สิทธิเสรีชน. 2518. **เปรียบเทียบต้นทุนและรายได้จากการปลูกพืชหมุนเวียนใน
ท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ลพบุรี และสระบุรี ปีการเพาะปลูก 2514/2515 และ
2515/2516**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Kirk, R.E. 1978. **Introductory Statistics**. California: Brooks/cole Publishing company.
- Nagtalon, J.A. 1983. **The Agricultural Education Curriculum and the Quality of
Graduates of Selected Agricultural Colleges and Universities in the
Philippines**. Unpublished Ph.D. Dissertation, UPLB. College, Laguna.
- Roger, Evertt M. 1983. **Consequences of Innovations**. New York: Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกการเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้รวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์เพื่อหาความสมบูรณ์ของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เท่านั้น
3. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ตอน จำนวนคำถามทั้งสิ้น 52 ข้อ โปรดกรอกข้อมูลให้ครบทุกข้อทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ จำนวน 28 ข้อ
ข้อเสนอแนะ จำนวน 9 ข้อ

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () และเติมข้อความลงในช่องว่างที่ให้ไว้

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อ.....นามสกุล.....สมาชิกกลุ่มที่.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี (นับอายุปีเต็ม)

3. การศึกษา

() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ

() 2. จบชั้นประถมตอนต้น

() 3. จบชั้นประถมตอนปลาย

() 4. จบชั้นมัธยมตอนต้น

() 5. จบชั้นมัธยมตอนปลาย

() 6. อื่นๆ (ระบุ).....

4. สถานภาพการสมรส

() 1. โสด

() 3. หม้าย

() 2. แต่งงาน

() 4. หย่าร้าง

5. จำนวนบุคคลในครอบครัว (รวมทั้งตัวท่านด้วย)คน

6. ที่ดินถือครองที่เป็นกรรมสิทธิ์ของท่านไร่

7. การประกอบอาชีพทางการเกษตร (อาชีพหลัก)

() 1. ทำนา

() 3. ทำสวน

() 2. ทำไร่

() 4. เลี้ยงสัตว์

8. การประกอบอาชีพเสริม

() 1. คำขาย

() 3. ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน

() 2. รับจ้าง

() 4. อื่นๆ ระบุ.....

9. รายได้สุทธิของสมาชิกในปี บัญชี 2539 (1 ก.ค. 39-30 มิ.ย. 40) จำนวน.....บาท
10. ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้วปี
11. ในปีบัญชี 2539 (1 ก.ค. 2539-30 มิ.ย. 2540) ประเภทธุรกิจที่ท่านมีส่วนร่วมอะไรบ้าง
☐ 1. กู้เงินจากสหกรณ์	☐ 4. นำผลผลิตมาขายให้กับสหกรณ์
☐ 2. นำเงินฝากกับสหกรณ์	☐ 5. ใช้บริการมากกว่า 1 อย่าง
☐ 3. ซื้อสินค้าจากสหกรณ์	
12. การติดต่อรับบริการจากสหกรณ์ในปี 2539 จำนวนครั้ง
13. ท่านเคยเข้ารับการอบรมจากสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด หรือไม่
☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
14. ถ้าเคยจำนวนครั้งในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา
15. ท่านรับข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ทางใด
-	
--
☐ 1. การประชุมกลุ่ม
☐ 2. อบรมสมาชิก (หลักสูตรเฉพาะ)
☐ 3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์
☐ 4. ติดต่อโดยตรงกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วม

2.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์

กิจกรรมสหกรณ์ที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม				
	ปฏิบัติมากที่สุด (5)	ปฏิบัติมาก (4)	ปฏิบัติปานกลาง (3)	ปฏิบัติน้อย (2)	ปฏิบัติน้อยที่สุด (1)
ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน					
1. ฝากเงินประเภทออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์					
2. ฝากเงินประเภทประจำไว้กับสหกรณ์					
3. ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง					
4. กู้เงินระยะสั้นจากสหกรณ์ (1 ปี) ไม่เกิน 100,000 บาท					
5. กู้เงินในรูปวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์ไม่เกิน 50,000 บาท					
6. กู้เงินระยะปานกลางจากสหกรณ์ (3 ปี) ไม่เกิน 300,000 บาท					
7. ถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีกับสหกรณ์					
ธุรกิจรวมซื้อ					
1. ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก					
2. ซื้อเครื่องอุปโภค-บริโภคและวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์					
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการชนิดสินค้าที่ต้องการให้สหกรณ์จัดหามาจำหน่ายให้กับสมาชิก					

กิจกรรมสหกรณ์ที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม				
	ปฏิบัติ มากที่สุด (5)	ปฏิบัติ มาก (4)	ปฏิบัติ ปานกลาง (3)	ปฏิบัติ น้อย (2)	ปฏิบัติ น้อยที่สุด (1)
<p>4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ ธุรกิจรวมขาย</p> <p>1. นำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้กับ สหกรณ์</p> <p>2. ใช้บริการอุปกรณ์การตลาด เช่น เครื่องชั่ง ลานตาก และรถบรรทุกของสหกรณ์</p> <p>3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับซื้อผลผลิต ราคา และการบริการของสหกรณ์</p> <p>กรมส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่</p> <p>1. ทำกิจกรรมตามคำแนะนำส่งเสริมการเกษตร แผนใหม่โดยครบวงจร</p> <p>2. ทำกิจกรรมตามคำแนะนำส่งเสริมให้สมาชิก ลดปริมาณการใช้สารเคมี</p> <p>3. เข้าร่วมโครงการชุดสระน้ำขนาดเล็กเพื่อการ เกษตร</p> <p>สวัสดิการแก่สมาชิก</p> <p>1. รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากสหกรณ์</p> <p>2. สวัสดิการเงินช่วยเหลือมาปนกิจสงเคราะห์ แก่สมาชิกและครอบครัว</p> <p>3. สวัสดิการเงินกองทุนกลุ่มสมาชิก</p> <p>4. สวัสดิการที่สหกรณ์ให้กับสมาชิกที่ประสบภัย พิบัติต่างๆ</p>					

กิจกรรมสหกรณ์ที่สมาชิกมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม				
	ปฏิบัติมากที่สุด (5)	ปฏิบัติมาก (4)	ปฏิบัติปานกลาง (3)	ปฏิบัติน้อย (2)	ปฏิบัติน้อยที่สุด (1)
การพัฒนาสังคม 1. ร่วมในกิจกรรมสหกรณ์โครงการอาหารเสริมกล้วยน้ำว้าแก่เด็กนักเรียนก่อนวัยเรียน 2. ร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ทอดผ้าป่า กฐิน และงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ 3. ร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการปลูกต้นไม้					
การพัฒนาการปกครองตามระบบประชาธิปไตย 1. ร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้า-ลาออกของสมาชิก 2. ร่วมในการกำหนดข้อบังคับและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และมติต่างๆที่กำหนด 3. ร่วมในการแสดงความคิดเห็นและออกเสียงในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ 4. ร่วมในการปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยโดยมีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์					

ภาคผนวก ข.
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล: - นางสาวพราวพรรณ สงวนแก้ว
- วัน เดือน ปีเกิด: - 9 กรกฎาคม 2502
- จังหวัดที่เกิด: - อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- การศึกษา: - ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคธุรกิจการเกษตร จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2523
- ปริญญาตรี สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ (สหกรณ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2529
- การทำงาน: - เจ้าพนักงานส่งเสริมสหกรณ์ 2 สำนักงานสหกรณ์ อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ. 2524-2526
- เจ้าพนักงานส่งเสริมสหกรณ์ 2 สำนักงานสหกรณ์อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2526-2529
- นักวิชาการสหกรณ์ 3 สำนักงานสหกรณ์อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ พ.ศ. 2530
- นักวิชาการสหกรณ์ 4 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2531-2535
- นักวิชาการสหกรณ์ 5 สำนักงานสหกรณ์อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2535-2540
- เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 6 สำนักงานสหกรณ์อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2541